

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นใน
ครั้งนี้ มีองค์ประกอบที่สำคัญในการศึกษา ดังนี้คือ

- ลักษณะทางกายภาพของเมือง
- ลักษณะทางประชากร
- ลักษณะทางเศรษฐกิจ
- สถาบันและการบริการสังคม

3.1 ลักษณะทางกายภาพของเมือง

ลักษณะทางกายภาพของเทศบาลเมืองขอนแก่น มีประเด็นการ
ศึกษา ดังนี้คือ

- ลักษณะภูมิประเทศ
- การใช้ที่ดิน
- การคมนาคมขนส่ง
- การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

3.1.1 ลักษณะภูมิประเทศ

เทศบาลเมืองขอนแก่น ได้รับการยกฐานะเป็น
เทศบาลเมือง โดยพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งเมืองขอนแก่น พ.ศ.2478
กำหนดให้เทศบาลเมืองขอนแก่นมีพื้นที่ 4.๐31 กิโลเมตร ในปี พ.ศ.2514
ได้มีพระราชกฤษฎีกาย้ายเทศบาลเมืองออกไปยังหมู่บ้านชานเมือง โดยรวม
เอาบ้านศรีฐาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น บ้านสามเหลี่ยม บ้านหนองแวง ศูนย์
ราชการ บ้านดอนหญ้านาง บ้านโนนชัย บ้านบะขาม บ้านหนองใหญ่ บ้านดุม
และบ้านโนนหนองวัด เข้ามารวมอยู่ในเขตเทศบาล รวมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ
46 ตารางกิโลเมตร

เทศบาลเมืองขอนแก่นตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอเมือง จ.

ขอนแก่น ๑๖ ละติจูด 16 องศา 24 ลิปดาเหนือ กับละติจูด 16 องศา 29 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 102 องศา 47 ลิปดาตะวันออก กับลองจิจูด 102 องศา 52 ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 445 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์ และ 450 กิโลเมตรโดยทางรถไฟ ในปัจจุบันนี้ เทศบาลเมืองขอนแก่นมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 46 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้คือ

ทางด้านทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลศิลา
ทางด้านทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ตำบลพระลับ
ทางด้านทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลบ้านเปิด
ทางด้านทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลเมืองเก่า

ลักษณะสภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเทศบาลเมืองขอนแก่น เป็นที่ราบลูกคลื่น พื้นที่ของเมืองจะลาดจากทางทิศตะวันตกลงสู่ทิศตะวันออก ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มระหว่างแม่น้ำพองกับแม่น้ำชี ทางด้านทิศเหนือของเมือง เป็นพื้นที่สูง พื้นที่โดยส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีพื้นที่ประมาณ 5,000 ไร่ ทางด้านทิศตะวันออกจะมีบึงขนาดใหญ่อยู่ 2 แห่ง ในทางตอนเหนือจะเป็นที่ตั้งของบึงทุ่งสร้าง มีพื้นที่ประมาณ 1,694 ไร่ ใช้ประโยชน์ในการระบายน้ำ และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และในทางตอนใต้จะเป็นที่ตั้งของบึงแก่นนครมีพื้นที่ ประมาณ 603 ไร่ พื้นที่โดยรอบเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ทางด้านทิศตะวันตกและทิศใต้ของเมือง มีลักษณะเป็นที่ลุ่ม พื้นที่โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่การเกษตร และพื้นที่รับน้ำขนาดใหญ่ของเมือง โดยมีบึงหนองโคตร ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 1,000 ไร่ เป็นตัวรองรับการไหลหลากของน้ำจากทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกของเมือง และภายในตัวเมืองขอนแก่นยังมีคลองร่องเหมือง ซึ่งเป็นคลองหลักของเมืองในการระบายน้ำฝนและน้ำทิ้ง ภายในตัวเมืองให้ไหลลงสู่บึงทุ่งสร้าง

ระดับความสูงของเมืองจากระดับน้ำทะเล สรุปได้ว่า บริเวณมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นบริเวณที่มีความสูงที่สุด โดยมีความสูงประ

มาฉ - 205 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล ส่วนพื้นที่บริเวณย่านการค้ากลางใจเมืองและศูนย์ราชการ มีความสูงประมาณ 155 ถึง 165 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล

3.1.2 การใช้ที่ดิน

การใช้ที่ดินภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีลักษณะที่ชัดเจน และเป็นระเบียบ โดยเฉพาะสถาบันราชการ สถาบันการศึกษาบริเวณย่านการค้า และกิจการอุตสาหกรรม ซึ่งมีการกระจายตัวอยู่บ้าง แต่โดยส่วนใหญ่จะรวมกันอยู่ตามถนนสายหลัก ๆ ของเมือง

เพื่อให้การศึกษาข้อมูลการใช้ที่ดินของเมืองขอนแก่น เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น จึงได้แบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น 4 ส่วนด้วยกัน โดยการกำหนดเอาจุดตัดกันของเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (ถนนมะลิวัลย์ และถนนประชาสโมสร) มาเป็นตัวกำหนดพื้นที่ของแต่ละส่วน ดังนี้คือ

- บริเวณทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
- บริเวณทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
- บริเวณทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้
- บริเวณทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้

ซึ่งมีลักษณะการใช้ที่ดินดังนี้คือ

1. บริเวณทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ การใช้ที่ดินโดยส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยขอนแก่น การใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยจะมีการเกาะกลุ่มหนาแน่นบางบริเวณ ส่วนการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม จะอยู่ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (ถนนมะลิวัลย์) นอกจากนี้แล้ว ยังเป็นที่ตั้งของสนามบินและเขตทหาร

2. บริเวณทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ การใช้ที่ดินโดยส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ ซึ่งมีหนาแน่น

มากในบริเวณถนนหน้าศูนย์ราชการ ถนนศูนย์ราชการ ถนนหลังศูนย์ราชการ และถนนกสิกรทุ่งสร้าง การใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมจะอยู่ตามแนวถนน เทพารักษ์ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (ถนนประชาสโมสร) สำหรับการไว้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยจะมีอยู่ทั่ว ๆ ไปตามแนวถนนกสิกรทุ่งสร้าง ถนนประชาสโมสร และริมบึงทุ่งสร้าง

3. บริเวณทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ เป็นบริเวณที่มีการไว้ที่ดินหนาแน่นมากกว่าบริเวณอื่น ๆ ของเมือง ภายในพื้นที่มีอาคารหลายประเภทตั้งอยู่ การใช้ที่ดินโดยส่วนใหญ่เป็นการไว้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม ซึ่งมีอยู่อย่างหนาแน่นตามแนว ถนนหลังเมือง ถนนกลางเมือง ถนนหลังเมือง ถนนชวนชื่น ถนนศรีจันทร์ ถนนอำมาตย์ ถนนพิมพ์สุด และถนนประชาสโมสร ส่วนการใช้ที่ดินในประเภทอุตสาหกรรมจะอยู่ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2

4. บริเวณทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ พื้นที่โดยส่วนใหญ่เป็นที่เกษตรกรรม ที่มีการพัฒนาพื้นที่น้อยกว่าพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของเมืองส่วนการใช้ที่ดินตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (ถนนมะลิวัลย์) จะมีการไว้ที่ดินในประเภทพาณิชยกรรม

3.1.3 การคมนาคมขนส่ง

การศึกษาระบบคมนาคมขนส่งของเมืองขอนแก่น ได้แบ่งการศึกษาข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การคมนาคมขนส่งระหว่างเมือง และการคมนาคมขนส่งภายในเมือง ดังนี้คือ

- การคมนาคมขนส่งระหว่างเมือง
- การคมนาคมขนส่งภายในเมือง

เทศบาลเมืองขอนแก่น มีการติดต่อกับชุมชนอื่นและจังหวัดใกล้เคียงได้ 3 ทาง ทางรถยนต์ รถไฟ และทางอากาศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. ทางรถยนต์ การคมนาคมทางรถยนต์เป็นเส้นทางที่สำคัญที่สุดของเมืองขอนแก่นในการติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ โดยมีทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงอื่น ๆ ในการติดต่อ ดังนี้คือ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (สายขอนแก่น - นครราชสีมา) สามารถติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมา โดยผ่านทางอำเภอบ้านไผ่ อำเภอพล และอำเภอเนินสูง นอกจากนี้ยังสามารถติดต่อกับจังหวัดอุดรธานี โดยผ่านทางอำเภอน้ำพอง อำเภอเขาสวนกวาง และอำเภอกุมภวาปี

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (สายขอนแก่น - พิษณุโลก) สามารถติดต่อกับจังหวัดพิษณุโลก โดยผ่านทางจังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดเพชรบูรณ์

- ทางหลวงหมายเลข 23 เป็นทางหลวงที่เชื่อมกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 ที่อำเภอบ้านไผ่ ผ่านอำเภอบรบือไปสู่จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร และจังหวัดอุบลราชธานี รวมระยะทาง 270 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 201 มี 2 ช่วง คือ ช่วงแรกจากจังหวัดเลย ผ่านอำเภอวังสะพุง มาตัดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ที่กิ่งอำเภอภูผาม่าน เข้าสู่เมืองขอนแก่น รวมระยะทาง 208 กิโลเมตร อีกช่วงหนึ่งคือ จากอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผ่านอำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอแก้งค้อ อำเภอภูเขียว เข้ามาตัดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ที่อำเภอชุมแพ เข้ามาสู่เมืองขอนแก่น รวมระยะทาง 82 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 207 ผ่านจากอำเภอประกาย อำเภอพุทไธสง อำเภอหนองสองห้อง เข้ามาตัดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 ที่อำเภอพล เข้ามาสู่เมืองขอนแก่น รวมระยะทาง 74 กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข 208 เป็นเส้นทางที่เชื่อมระหว่าง
จังหวัดมหาสารคามกับเมืองขอนแก่น โดยผ่านทางสุขาภิบาลท่าพระ
รวมระยะทาง 77 กิโลเมตร

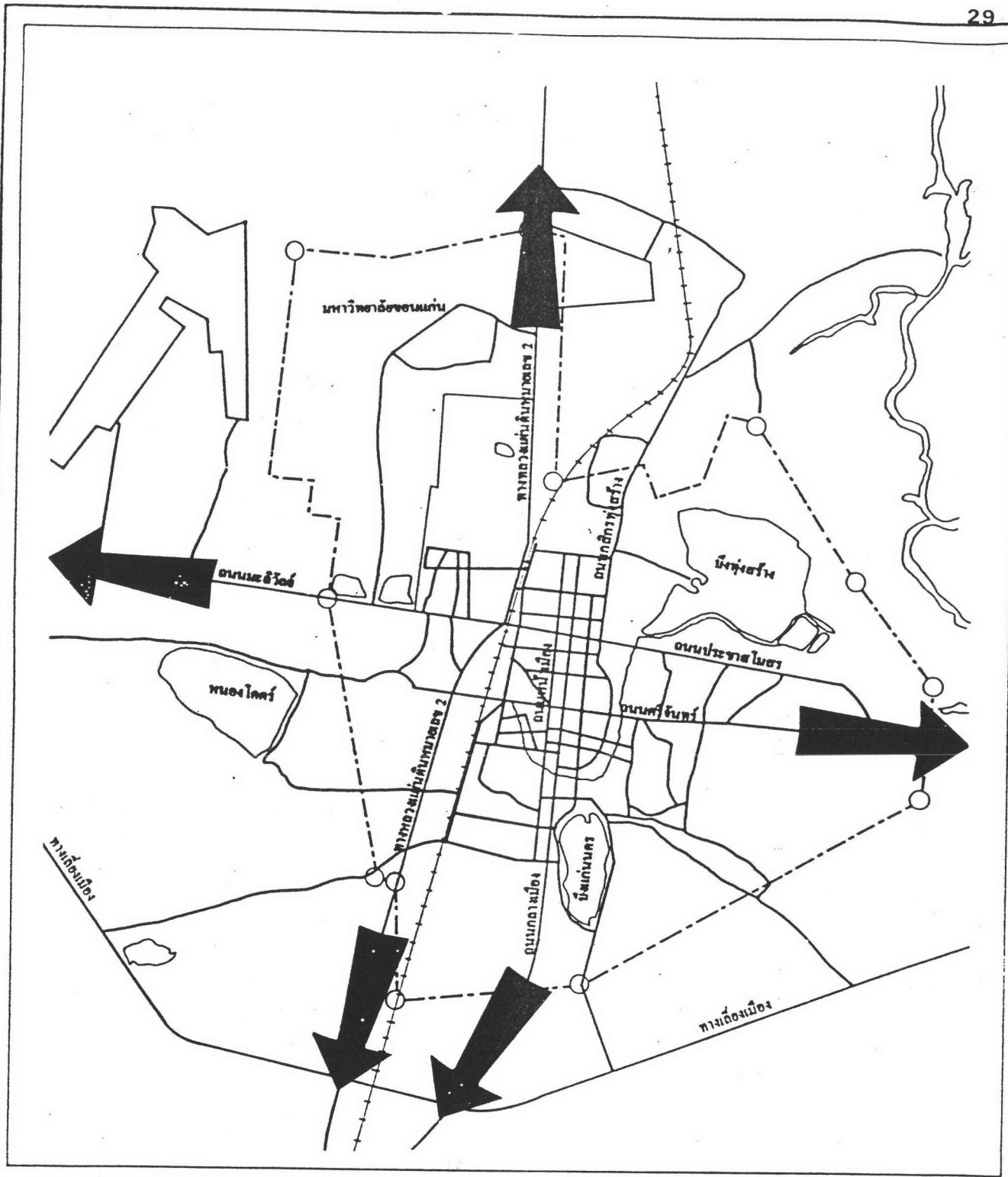
ในการขนส่งผู้โดยสารระหว่างเมืองขอนแก่นกับจังหวัด
ใกล้เคียง โดยส่วนใหญ่จะมีการโดยสารรถประจำทางของบริษัทขนส่ง จำกัด
และรถร่วมประจำทาง โดยมีสถานีขนส่งผู้โดยสารอยู่ 2 แห่ง คือ

1. สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่บนถนน
ประชาสโมสร บนพื้นที่ 12 ไร่ 2 งาน 1 ตารางวา

2. สถานีขนส่งผู้โดยสารรถปรับอากาศ ตั้งอยู่บนถนน
กลางเมือง บนพื้นที่ 2 ไร่ 2 งาน

2. ทางรถไฟ เมืองขอนแก่นมีเส้นทางรถไฟสาย
ตะวันออกเฉียงเหนือ จากสถานีกรุงเทพมหานคร - นครราชสีมา - ขอนแก่น
- หนองคาย ผ่าน โดยมีสถานีจอร์จรับส่งสินค้าและผู้โดยสารอยู่ที่ถนนรางรถไฟ
เป็นจำนวน 20 เที่ยวต่อวันเป็นรถเที่ยวว่าง 10 เที่ยว และรถเที่ยวขึ้น 10
เที่ยว มีจำนวนผู้โดยสารที่มาใช้บริการประมาณ 18,345 คนต่อเดือน
และมีปริมาณของสินค้าและพัสดุภัณฑ์ประมาณ 2,000 ตันต่อเดือน

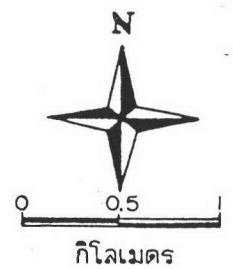
3. ทางอากาศ เมืองขอนแก่นมีท่าอากาศยานของ
กรมการพาณิชย์ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านเป็ด ห่างจากตัวเมืองออกไปตามเส้น
ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 เป็นระยะทาง 8 กิโลเมตร ยาว 2,050
เมตร

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาย่านการค้าและบริการ กรณีศึกษา : เขตเทศบาลเมืองขอนแก่น

รูปที่ 3.1 แสดงโครงข่ายการคมนาคมขนส่งระหว่างเมือง
สัญลักษณ์

← เส้นทางการคมนาคม

Scale: 1 : 40,000

ข. การคมนาคมขนส่งภายในเมือง
มีประเด็นศึกษา ดังนี้คือ

- ระบบถนน
- จำนวนยานพาหนะ
- สภาพการจราจร
- การขนส่งสาธารณะ

1. ระบบถนน ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นมีลักษณะเป็นตารางสี่เหลี่ยม โดยมีถนนสายหลักที่ใช้ในการสัญจรภายในเมือง ดังนี้คือ

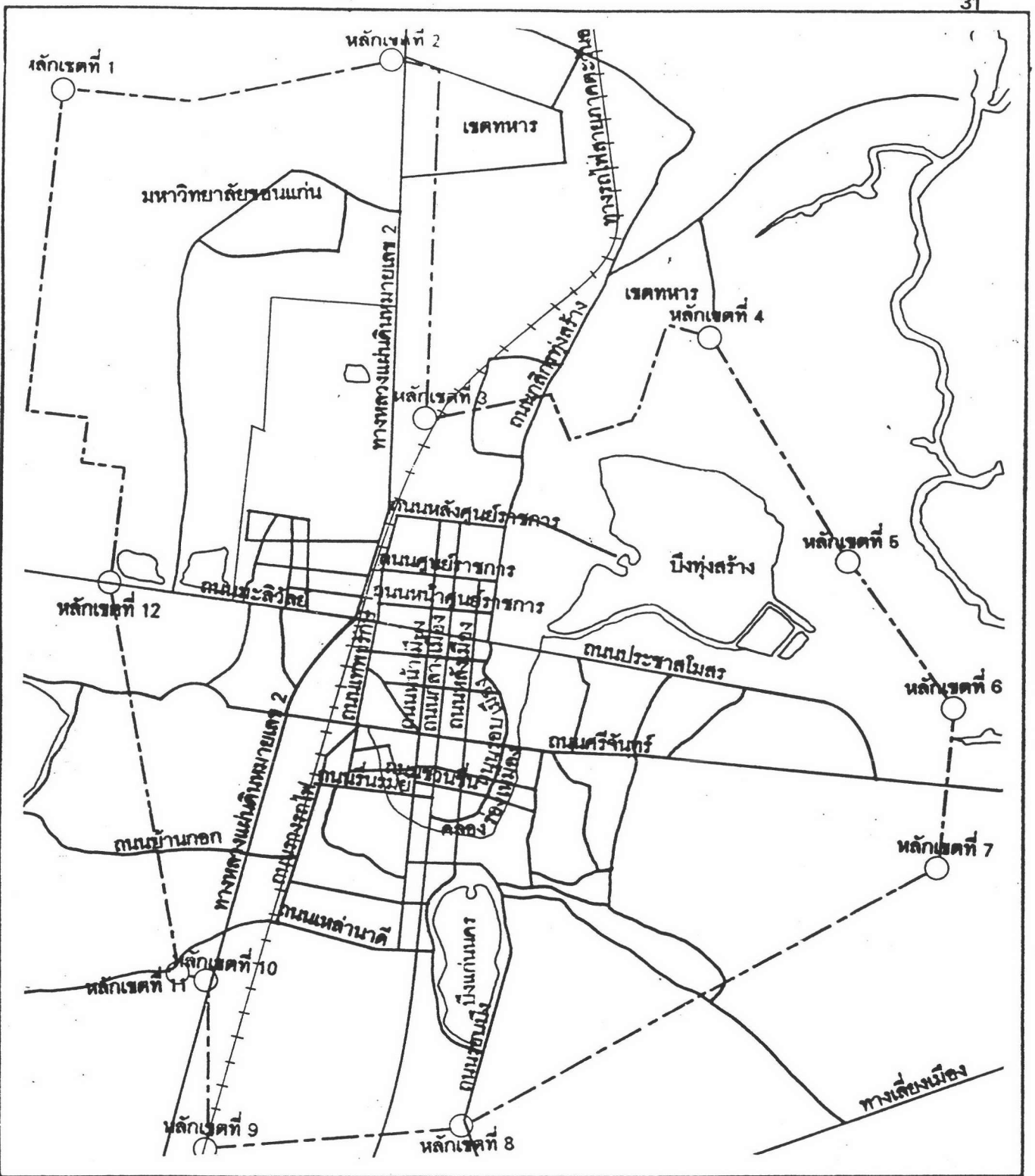
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ)
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (ถนนมะลิวัลย์)
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 204 (สายขอนแก่น - กาฬสินธุ์)
- ถนนกสิกรทุ่งสร้าง
- ถนนหน้าเมือง
- ถนนกลางเมือง
- ถนนหลังเมือง
- ถนนประชาสโมสร
- ถนนศรีจันทร์

ซึ่งสามารถแบ่งขนาดของถนนสายหลัก

ออกเป็น 4 ขนาดด้วยกันคือ

1.) ถนนที่มีขนาดเขตทางกว้าง 36 เมตร ถึง 60 เมตร ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 209 และถนนประชาสโมสร

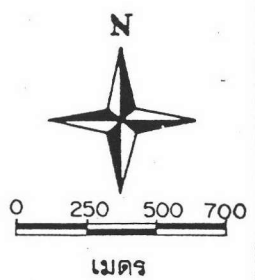
2.) ถนนที่มีขนาดเขตทางกว้าง 28 เมตร

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาอาคารค้าและบริการ กรณีศึกษา : เขตเทศบาลเมืองขอนแก่น

รูปที่ 3.2 แสดงโครงข่ายคมนาคมภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น
สัญลักษณ์

- เขตเทศบาลเมือง
- ถนน
- +++++ ทางรถไฟ
- แม่น้ำ
- คลอง

Scale: 1 : 29,000

ถึง 40 เมตร ได้แก่ ถนนหน้าเมือง ถนนศรีจันทร์ และถนนกสิกรทุ่งสร้าง

3.) ถนนที่มีขนาดเขตทางกว้าง 16 เมตร

ถึง 20 เมตร ได้แก่ ถนนกลางเมือง และถนนหลังเมือง

4.) ถนนที่มีขนาดเขตทางกว้าง 10 เมตร

ถึง 16 เมตร ได้แก่ ซอยต่าง ๆ

2. จำนวนยานพาหนะ ภายในเขตอำเภอเมือง

จังหวัดขอนแก่น มีสถิติจำนวนรถที่จอดและต่ออายุทะเบียนรถตามกฎหมายว่า

ด้วยรถยนต์ ของสำนักงานขนส่งจังหวัดขอนแก่น ปี พ.ศ.2537 ดังนี้คือ

ตารางที่ 3.1 แสดงสถิติจำนวนรถที่จอดและต่ออายุทะเบียนรถตาม
กฎหมายว่าด้วยรถยนต์ภายในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น พ.ศ.2537

ประเภท	จำนวนรถที่จอด และต่อทะเบียนรถ (คัน)	
1. รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน	4,784	4.60
2. รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน	2,225	2.14
3. รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	20,657	19.88
4. รถยนต์สามล้อส่วนบุคคล	41	0.04
5. รถยนต์รับจ้างระหว่างจังหวัด	-	-
6. รถยนต์รับจ้างบรรจุน โดยสารไม่เกิน 7 คน	10	0.10
7. รถยนต์สี่ล้อเล็กรับจ้าง		-
8. รถยนต์รับจ้างสามล้อ	501	0.48
9. รถยนต์บริการธุรกิจ	-	-
10. รถยนต์บริการทัศนาจร	-	-
11. รถยนต์บริการให้เช่า	-	-
12. รถจักรยานยนต์	75,072	72.25
13. รถแทรกเตอร์	442	0.43
14. รถบดถนน	24	0.02
15. รถใช้งานเกษตรกรรม	129	0.12
16. รถพ่วง	26	0.03
17. รถอื่น ๆ	-	-
รวม	103,911	100

ที่ : สำนักงานขนส่งจังหวัดขอนแก่น

จากข้อมูลแสดงจำนวนรถ พบว่า ภายในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนรถทั้งหมด 103,911 คัน รถที่มีการ
จอดและต่อทะเบียนรถมากที่สุด คือ รถจักรยานยนต์ มีจำนวน 75,072 คัน
คิดเป็นร้อยละ 72.25 ของจำนวนรถทั้งหมด รองลงมาคือ รถยนต์บรรทุก
ส่วนบุคคล รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน และรถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7
คน มีจำนวน 20,657 คัน , 4,787 คัน และ 2,225 คัน หรือคิดเป็น
ร้อยละ 19.88 , 4.60 และ 2.61 ตามลำดับ

2. สภาพการจราจร จากการศึกษาสภาพ
การจราจรภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น พบว่า ถนนสายหลักที่มีปริมาณ
การจราจรคับคั่ง ประกอบด้วย ถนนดังต่อไปนี้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 204
- ถนนกสิกรทุ่งสร้าง
- ถนนกลางเมือง
- ถนนศรีจันทร์
- ถนนประชาสโมสร

ซึ่งมีปริมาณการจราจรโดยเฉลี่ย ดังนี้คือ

ตารางที่ 3.2 แสดงปริมาณการจราจรของถนนสายหลักภายใน
เขตเทศบาลเมืองขอนแก่น พ.ศ.2537

ถนน	ปริมาณการจราจรเฉลี่ยต่อวัน(คัน/วัน)	
	วันธรรมดา	วันหยุดราชการ
1.ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ช่วงไปจังหวัดอุดรธานี)	11,462	10,642
2.ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ช่วงไปจังหวัดนครราชสีมา)	10,336	10,131
3.ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12	9,771	9,407
4.ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 204	9,788	9,798
5.ถนนกสิกรทุ่งสร้าง	6,496	6,282
6.ถนนกลางเมือง	5,423	5,393
7.ถนนศรีจันทร์	14,917	16,410
8.ถนนประชาสโมสร	10,205	10,342
9.ถนนประชาสโมสร (ช่วงทางเข้าเมือง)	10,205	10,342
10.ถนนประชาสโมสร (ช่วงทางออกเมือง)	16,427	12,432

ที่มา : เทศบาลเมืองขอนแก่น

จากข้อมูลที่แสดงปริมาณการจราจรของถนนสายหลัก พบว่าถนนที่มีปริมาณการจราจรคับคั่งมากที่สุดในวันธรรมดา คือ ถนนประชาสโมสร (ช่วงออกเมือง) มีปริมาณการจราจรโดยเฉลี่ย 16,427 คันต่อวัน รองลงมาคือถนนศรีจันทร์ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ ช่วงไปจังหวัดอุดรธานี) ซึ่งมีปริมาณการจราจรโดยเฉลี่ย 14,917 และ 11,426 คันต่อวัน ตามลำดับ

ส่วนถนนที่มีปริมาณการจราจรคับคั่งมากที่สุดในช่วงวันหยุดราชการ คือ ถนนศรีจันทร์ มีปริมาณการจราจรโดยเฉลี่ย 16,410 คันต่อวัน รองลงมาคือ ถนนประชาสโมสร (ช่วงทางเข้าเมือง) และถนนประชาสโมสร (ช่วงทางออกเมือง) ซึ่งมีปริมาณการจราจรโดยเฉลี่ย 12,432 และ 10,342 คันต่อวัน ตามลำดับ

เมื่อทำการศึกษาข้อมูล ในเรื่องของช่วงเวลาที่เกิดปริมาณการจราจรเฉลี่ยสูงสุด ในแต่ละถนนสายหลัก จะพบลักษณะดังต่อไปนี้คือ

ถนน	ช่วงเวลาที่ปริมาณการจราจรเฉลี่ยสูงสุด			
	วันธรรมดา		วันหยุดราชการ	
	เช้า	เย็น	เช้า	เย็น
1. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ช่วงไปจังหวัดอุดรธานี)	07.00-08.00	15.00-16.00	09.00-10.00	16.00-17.00
2. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ช่วงไปจังหวัดนครราชสีมา)	09.00-10.00	16.00-17.00	09.00-10.00	17.00-18.00
3. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12	08.00-09.00	17.00-18.00	08.00-09.00	17.00-18.00
4. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 204	07.00-08.00	16.00-17.00	09.00-10.00	17.00-18.00
5. ถนนสิรินธรทุ่งสร้าง	07.00-08.00	16.00-17.00	07.00-08.00	17.00-18.00
6. ถนนกลางเมือง	07.00-08.00	16.00-17.00	09.00-10.10	16.00-17.00
7. ถนนศรีจันทร์	08.00-09.00	17.00-18.00	08.00-09.00	17.00-18.00
8. ถนนประชาสโมสร	07.00-08.00	15.00-16.00	07.00-08.00	16.00-17.00
9. ถนนประชาสโมสร (ช่วงทางเข้าเมือง)	07.00-08.00	15.00-16.00	07.00-08.00	16.00-17.00
10. ถนนประชาสโมสร (ช่วงทางออกเมือง)	07.00-08.00	15.00-16.00	09.00-10.00	13.00-14.00

ที่มา : เทศบาลเมืองขอนแก่น

จากการศึกษา ช่วงเวลาที่มีปริมาณการจราจรเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ในถนนสายหลักแต่ละเส้นทาง โดยส่วนใหญ่จะมีปริมาณการจราจรเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในช่วงเวลา ๐7.๐๐ น. ถึง ๐9.๐๐ น. และ 16.๐๐ น. ถึง 17.๐๐ น. ของวันธรรมดา ส่วนในวันหยุดราชการจะอยู่ในช่วงเวลา ๐9.๐๐ น. ถึง 1๐.๐๐ น. และ 17.๐๐ น. ถึง 18.๐๐ น.

จึงสรุปได้ว่า ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นชั่วโมงเร่งด่วนของการเดินทางในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น

และเมื่อทำการศึกษา องค์ประกอบของการจราจรบนถนนประชาสโมสร (ช่วงทางออกเมือง) ซึ่งเป็นถนนที่มีการจราจรคับคั่งมากที่สุด คือ 16,427 คันต่อวัน (ของวันธรรมดา) จะพบองค์ประกอบของยานพาหนะดังนี้คือ

ตารางที่ 3.4 แสดงองค์ประกอบของยานพาหนะบนถนนประชาชนโมศร
(ช่วงทางออกเมือง) ปี 2537

ประเภทของยานพาหนะ	จำนวน(คัน/วัน)	ร้อยละ
1. รถจักรยานสองล้อ	452	2.75
2. รถจักรยานสามล้อ	1,009	6.14
3. รถจักรยานยนต์	7,489	45.59
4. รถสามล้อเครื่อง	624	3.80
5. รถยนต์นั่ง	1,562	9.51
6. รถโดยสารขนาดเล็ก รวมทั้งรถสองแถว	1,216	7.40
7. รถโดยสารขนาดใหญ่	176	1.07
8. รถบรรทุกขนาดเบา	3,498	21.30
9. รถบรรทุกขนาดหนัก	401	2.44
รวม	16,427	100

ที่มา : เทศบาลเมืองขอนแก่น

จากการศึกษาองค์ประกอบของการจราจร บนถนน
ประชาสโมสร (ช่วงทางออกเมือง) พบว่า ยานพาหนะที่มีสัดส่วนมากที่สุด
คือ รถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 45.59 ของยานพาหนะทั้งหมด รอง
ลงมา คือ รถบรรทุกขนาดเบา รถยนต์นั่ง และรถโดยสารขนาดเล็กรวมทั้ง
รถสองแถว คิดเป็นร้อยละ 21.30, 9.51 และ 7.40 ตามลำดับ

3. การขนส่งสาธารณะ ภายในเขตเทศบาลเมือง
ขอนแก่นมีการใช้รถโดยสารประจำทางขนาดเล็ก คือ รถสองแถว วิ่งให้
บริการภายในเมืองและชุมชนโดยรอบ ซึ่งมีจุดศูนย์รวมของการขนส่งอยู่
บริเวณตลาดสดเทศบาลเมืองขอนแก่น ในปัจจุบันนี้ มีจำนวนรถที่ใช้ในการ
ขนส่งจำนวน 577 คัน โดยมีเส้นทางวิ่งให้บริการทั้งหมด 14 เส้นทาง
ดังนี้คือ

ตารางที่ 3.5 แสดงจำนวนรถโดยสารประจำทางในแต่ละเส้นทาง
ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น พ.ศ.2538.

ชื่อเส้นทางการเดินรถ	ชื่อผู้ประกอบการ	การเดินรถ	
		เที่ยว/วัน (ไป/กลับ)	จำนวนรถ (คัน)
1. ร.ร.แก่นนครวิทยาลัย- บ้านห้วยสายบาตร	บ.อานันทยนต์จำกัด	468	50
2. ร.ร.แก่นนครวิทยาลัย- บ้านสำราญ	บ.เทพนครขอนแก่น เดินรถ จำกัด	292	42
3. ร.ร.แก่นนครวิทยาลัย- บ้านทุ่ม	บ.เทพนครขอนแก่น เดินรถ จำกัด	518	30
4. ตลาดสดเทศบาล - บ้านหนองหญ้าแพรก	บ.เทพนมขนส่ง จำกัด	128	19
5. สามเหลี่ยม-บ้านคอนบน	บ.ขอนแก่นชัยโย จำกัด	490	58
6. สามเหลี่ยม-บ้านสะอาด	บ.ขอนแก่นชัยโย จำกัด	460	35
7. มหาวิทยาลัยขอนแก่น - ร.ร.แก่นนครวิทยาลัย	บ.ขอนแก่นชัยโย จำกัด	340	45
8. บ้านโนนหัน - วัดป่าอศุขยาราม	สหกรณ์เดินรถขอนแก่น จำกัด	420	44

(ต่อ)

ชื่อเส้นทางการเดินทาง	ชื่อผู้ประกอบการ	การเดินทาง	
		เที่ยว/วัน (ไป/กลับ)	จำนวนรถ (คัน)
9. หมู่บ้านน้อยนิเวศน์ - บ้านคอนบม	สุวรรณพงษ์ขนส่ง จำกัด	288	44
10. บ้านหนองไฮ - บ้านคอนห้วยนาง	บ.อานันทยนต์ จำกัด	400	38
11. ร.ร.แก่นนครวิทยาลัย- บ้านโนนเรือง	บ.เทพนครขอนแก่น เดินรถ จำกัด	36	10
12. ร.ร.แก่นนครวิทยาลัย- บ้านโนนพยอม	บ.เทพนครขอนแก่น เดินรถ จำกัด	168	36
13. ตลาดสดเทศบาล - บ้านห้วยเตย	บ.เทพพนมขนส่ง จำกัด	236	27
14. บ้านโนนหัน - บ้านศิลา	บ.รัตนจิตขอนแก่น เดินรถ จำกัด	339	99
รวม	14		577

ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดขอนแก่น

3.1.4 การสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

การศึกษา การสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ
ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีการศึกษา ดังนี้คือ

- การประปา
- การไฟฟ้า
- โทรศัพท์
- การดับเพลิง
- การกำจัดขยะมูลฝอย
- การระบายน้ำ

ก. การประปา

การประปาภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มี
สำนักงานตั้งอยู่ที่ถนนรื่นรมย์ บนพื้นที่ 2 ไร่ 1 งาน 20 ตารางวา ค่าเงิน
การโดยการประปาส่วนภูมิภาค มีพื้นที่ให้บริการประมาณ 120 ตาราง
กิโลเมตร โดยมีโรงกรองน้ำอยู่ที่บ้านโกทา ตำบลศิลา บนพื้นที่ 156 ไร่ 1
งาน 80 ตารางวา

แหล่งน้ำดิบสำหรับทำการผลิตน้ำประปา มีดังนี้คือ

- น้ำผิวดิน มีแหล่งอยู่ที่ แม่น้ำพอง ซึ่งอยู่ห่าง
จากโรงกรองน้ำประปาประมาณ 3.5 กิโลเมตร และน้ำจากคลองชลประ
ทาน เขื่อนหนองหวาย อยู่ห่างจากโรงกรองน้ำประปาประมาณ 0.5
กิโลเมตร

- น้ำใต้ดิน มีเขตจ่ายน้ำประปาอยู่ในเขต
สุขาภิบาลท่าพระ ใช้น้ำจากบ่อบาดาล 1 บ่อ มีความลึก 20 เมตร
สามารถสูบน้ำได้ 20 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ส่วนปริมาณการใช้น้ำประปา
ในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นมีปริมาณการใช้น้ำ 2,500 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ข. การไฟฟ้า

การไฟฟ้าภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีสำนักงานตั้งอยู่ที่ถนนกสิกรทุ่งสร้าง บนพื้นที่ 5 ไร่ 1 งาน 67 ตารางวา ค่าเนิการโดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาครับกระแสไฟฟ้ามาจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยมีสถานีควบคุมการจ่ายไฟฟ้าอยู่ที่ถนนเหล่าธานี

การจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้กับประชาชนภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นมีจำนวน 39,186 ครอบครัว และนอกเขตเทศบาลมีจำนวน 27,682 ครอบครัว โดยจ่ายกระแสไฟฟ้าเฉลี่ยเดือนละ 38 ล้านกิโลวัตต์

สัดส่วนการให้บริการกระแสไฟฟ้าภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นมีดังนี้คือ

- อาคารที่พักอาศัย และอาคารพาณิชย์ มีปริมาณการใช้คิดเป็นร้อยละ 95.71 ของปริมาณการใช้โดยรวม
- โรงงานอุตสาหกรรม มีปริมาณการใช้คิดเป็นร้อยละ 2.86 ของปริมาณการใช้โดยรวม
- ถนนและสถานที่ราชการ มีปริมาณการใช้คิดเป็นร้อยละ 1.43 ของปริมาณการใช้โดยรวม

ค. การโทรศัพท์

ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีที่ทำการชุมสายโทรศัพท์อยู่ 2 แห่งด้วยกันคือ

1. ที่ทำการชุมสายโทรศัพท์ เขต 1 ตั้งอยู่ถนนกลางเมือง มีระบบการให้บริการแบบ SPC (STORE PROGRAM CONTROL) มีจำนวนหลายเลขทั้งหมด 5,120 เลขหมาย เปิดให้ใช้ในปัจจุบัน 3,285 เลขหมาย สามารถแยกประเภทได้ดังนี้ คือ

- ที่พักอาศัย 3,025 เลขหมาย
- ใช้สำหรับชุมสาย 45 เลขหมาย

- ใช้ในสถานที่ราชการ 155 เลขหมาย
 - เครื่องส่งธรรมดา 20 เลขหมาย
 - โทรศัพท์สาธารณะ 20 เลขหมาย
 - โทรศัพท์ทางไกลสาธารณะ 20 เลขหมาย
- การบริการโทรศัพท์สาธารณะ ให้บริการ 20

เลขหมาย ติดตั้งภายในชุมสายโทรศัพท์เขต 1 มี 4 เลขหมาย และให้บริการบนทางเท้า 16 เลขหมาย

2. ที่ทำการชุมสายโทรศัพท์ เขต 2 ตั้งอยู่ถนนหน้าเมือง มีระบบการให้บริการเช่นเดียวกับชุมสายโทรศัพท์ เขต 1 มีจำนวนหมายเลขทั้งหมด 8,096 เลขหมาย เปิดให้ใช้ในปัจจุบัน 4,683 เลขหมาย สามารถแยกประเภทได้ดังนี้คือ

- ที่พักอาศัย 3,817 เลขหมาย
- ใช้สำหรับชุมสาย 76 เลขหมาย
- ใช้ในสถานที่ราชการ 484 เลขหมาย
- เครื่องส่งธรรมดา 254 เลขหมาย
- โทรศัพท์สาธารณะ 52 เลขหมาย

การบริการโทรศัพท์สาธารณะมีจำนวน 52

เลขหมาย ติดตั้งภายในชุมสายโทรศัพท์เขต 2 มี 14 เลขหมาย และให้บริการบนทางเท้า 38 เลขหมาย

ง. การดับเพลิง

การดับเพลิง ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น อยู่ในความดูแลของฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองขอนแก่น ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนประชาสำราญ มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ประจำ 78 คน

อุปกรณ์ที่ใช้ในการดับเพลิง ประกอบด้วย รถยนต์ดับเพลิง 12 คัน ความจุน้ำคันละ 2,000 ลิตร รถบรรทุกน้ำ 2 คัน ความจุน้ำคันละ 6,000 ลิตร รถยนต์บนไคเลื่อน 1 คัน รถยนต์กะบะบรรทุก

เครื่องหาบหาม 1 คัน และเครื่องสูบน้ำดับเพลิง 5 เครื่อง แหล่งน้ำที่ใช้ในการดับเพลิง ได้มาจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น บึงแก่นนคร บึงทุ่งสร้าง และบึงศรีฐาน เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ภายในเขตเทศบาลยังมีหัวประปาดับเพลิงไว้คอยบริการ เป็นจำนวน 218 หัวด้วยกัน

จ. การกำจัดขยะมูลฝอย

เทศบาลเมืองขอนแก่นมีสถานที่ทิ้งขยะ 1 แห่ง ตั้งอยู่บริเวณกิโลเมตรที่ 17 ถนนมิตรภาพ บ้านคำบอน ตำบลสำราญ อยู่ห่างจากชุมชนเมืองไปทางทิศเหนือ เป็นระยะทาง 17 กิโลเมตร

ปริมาณขยะของเมืองขอนแก่น มีประมาณ 70 ตันต่อวัน มีการจัดเก็บโดยการใช้รถบรรทุก 14 คัน ขนาดความจุคันละ 12 ลูกบาศก์เมตร รถเข็นขยะจำนวน 20 คัน ขนาดความจุคันละ 2 ลูกบาศก์เมตร และถังบรรจุขยะ 700 ใบ มีขนาดความจุถังละ 0.5 ลูกบาศก์เมตร การจัดเก็บมีการจัดเก็บในช่วงเวลา 04.00 น. ถึง 22.00 น. วิธีการกำจัดขยะใช้วิธีการฝังกลบ

ฉ. การระบายน้ำ

ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีระบบการระบายน้ำ เป็นระบบระบายน้ำรวม โดยระบายน้ำฝนและน้ำทิ้งให้ไหลมารวมในท่อเดียวกัน ท่อระบายน้ำส่วนใหญ่เป็นท่อคอนกรีตเสริมเหล็ก มีเส้นผ่านศูนย์กลางขนาด 0.50 เมตร และขนาด 1.20 เมตร นอกจากนี้ยังมีการใช้รางคอนกรีตเสริมเหล็ก และรางดิน ร่วมใช้ในการระบายน้ำ

การระบายน้ำภายในเขตเทศบาล มีปัญหาหลัก ๆ คือ มีการถมที่ทับทางระบายน้ำเดิม ท่อระบายน้ำมีขนาดเล็กทำให้เกิดการอุดตันภายในท่อ และพื้นที่บางแห่งมีระดับต่ำ ทำให้ไม่สามารถต่อท่อระบายน้ำเชื่อมเข้าถึงกันได้

ปัญหาน้ำท่วม ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น

จะเกิดขึ้นประมาณ 2 ครั้งต่อปี ในช่วงระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนสิงหาคม พื้นที่ที่มีปัญหาน้ำท่วม ได้แก่

1. พื้นที่บริเวณริมถนนประชาสโมสร ระหว่างถนนหน้าเมือง กับ ถนนเทพารักษ์ เนื่องจากท่อระบายน้ำมีขนาดเล็ก
2. พื้นที่บริเวณถนน 5 พฤศจิกายน มีปัญหาน้ำท่วมขังเป็นพื้นที่กว้าง เนื่องจากมีท่อระบายน้ำไม่เพียงพอ
3. พื้นที่บริเวณถนนอำมาตย์ ระหว่างถนนกลางเมืองถึงคลองร้องเหมือง เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีการรับน้ำจากบริเวณอื่น ๆ ของเมือง ทำให้น้ำระบายออกไม่ทัน

3.2 ลักษณะทางประชากร

ในการศึกษาลักษณะทางประชากรของเมืองขอนแก่น ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาดังนี้ คือ

1. เขตพื้นที่เทศบาลเมืองขอนแก่น ในเขตพื้นที่หน่วยเลือกตั้งที่ 1 - 40
2. เขตพื้นที่ข้างเคียง ประกอบด้วย
 - พื้นที่ตำบลศิลา ในเขตพื้นที่หน่วยเลือกตั้งที่ 1 - 10
 - พื้นที่ตำบลบ้านเป็ด ในเขตพื้นที่หน่วยเลือกตั้งที่ 1 - 2
 - พื้นที่ตำบลเมืองเก่า ในเขตพื้นที่หน่วยเลือกตั้งที่ 1 - 4
 - พื้นที่ตำบลพระลับ ในเขตพื้นที่หน่วยเลือกตั้งที่ 1 - 4

และในการศึกษาคั้งนี้ มีประเด็นการศึกษาดังนี้คือ

- สถิติประชากรในอดีต
- การคาดการณ์ประชากร
- จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา
- อัตราการเพิ่มของประชากรตามธรรมชาติ
- การกระจายตัวของประชากรในปัจจุบัน

3.2.1 สถิติประชากรในอดีต

ตารางที่ 3.6 แสดงสถิติประชากรในอดีต ภายในเขตพื้นที่ศึกษา

ปี พ.ศ.	เทศบาลเมือง ขอนแก่น	ตำบล			
		ศิลา	บ้านเปิด	เมืองเก่า	พระลับ
2523	84,483	6,668	1,222	1,476	2,244
2524	89,925	6,936	1,306	1,615	2,390
2525	94,019	7,210	1,390	1,754	2,536
2526	100,210	7,430	1,459	1,842	2,712
2527	108,404	7,650	1,570	1,962	2,792
2528	115,515	8,122	1,638	2,078	2,901
2529	119,373	8,292	1,724	2,308	3,119
2530	121,784	8,685	1,893	2,372	3,179
2531	127,168	8,852	1,901	2,397	3,213
2532	129,806	9,053	1,980	2,423	3,239
2533	134,307	9,512	2,071	2,465	3,281
2534	140,639	9,665	2,135	2,533	3,335
2535	143,708	9,964	2,264	2,973	3,800
2536	147,598	10,260	2,348	3,065	3,856
2537	154,580	10,750	2,445	3,167	3,934

ที่มา : กรมการปกครอง

3.2.2 การคาดการณ์ประชากร

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการคาดการณ์ประชากรในเขตพื้นที่ศึกษา ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น และพื้นที่ข้างเคียง โดยใช้สถิติข้อมูลประชากรตั้งแต่ปี พ.ศ.2523 ถึง 2537 ทำการคาดการณ์ประชากรใน 10 ปีข้างหน้า ซึ่งมีลักษณะดังนี้ คือ

ตารางที่ 3.7 แสดงสถิติประชากรจำนวนประชากร ภายในเขตพื้นที่ศึกษา

ปี พ.ศ.	เทศบาลเมือง ขอนแก่น	ตำบล				
		ศิลา	บ้านเปิด	เมืองเก่า	พระลับ	ประชากร โดยรวม
2523	84,483	6,668	1,222	1,476	2,244	96,093
2524	89,925	6,936	1,306	1,615	2,390	102,175
2525	94,019	7,210	1,390	1,754	2,536	106,909
2526	100,210	7,430	1,459	1,842	2,712	113,653
2527	108,404	,650	1,570	1,962	2,792	112,378
2528	115,515	8,122	1,638	2,078	2,901	130,254
2529	119,373	8,292	1,724	2,308	3,119	134,816
2530	121,784	8,685	1,893	2,372	3,179	137,913
2531	127,168	8,852	1,901	2,397	3,213	143,531
2532	129,806	9,053	1,980	2,423	3,239	146,501
2533	134,307	9,512	2,071	2,465	3,281	151,636
2534	140,639	9,665	2,135	2,533	3,335	158,307

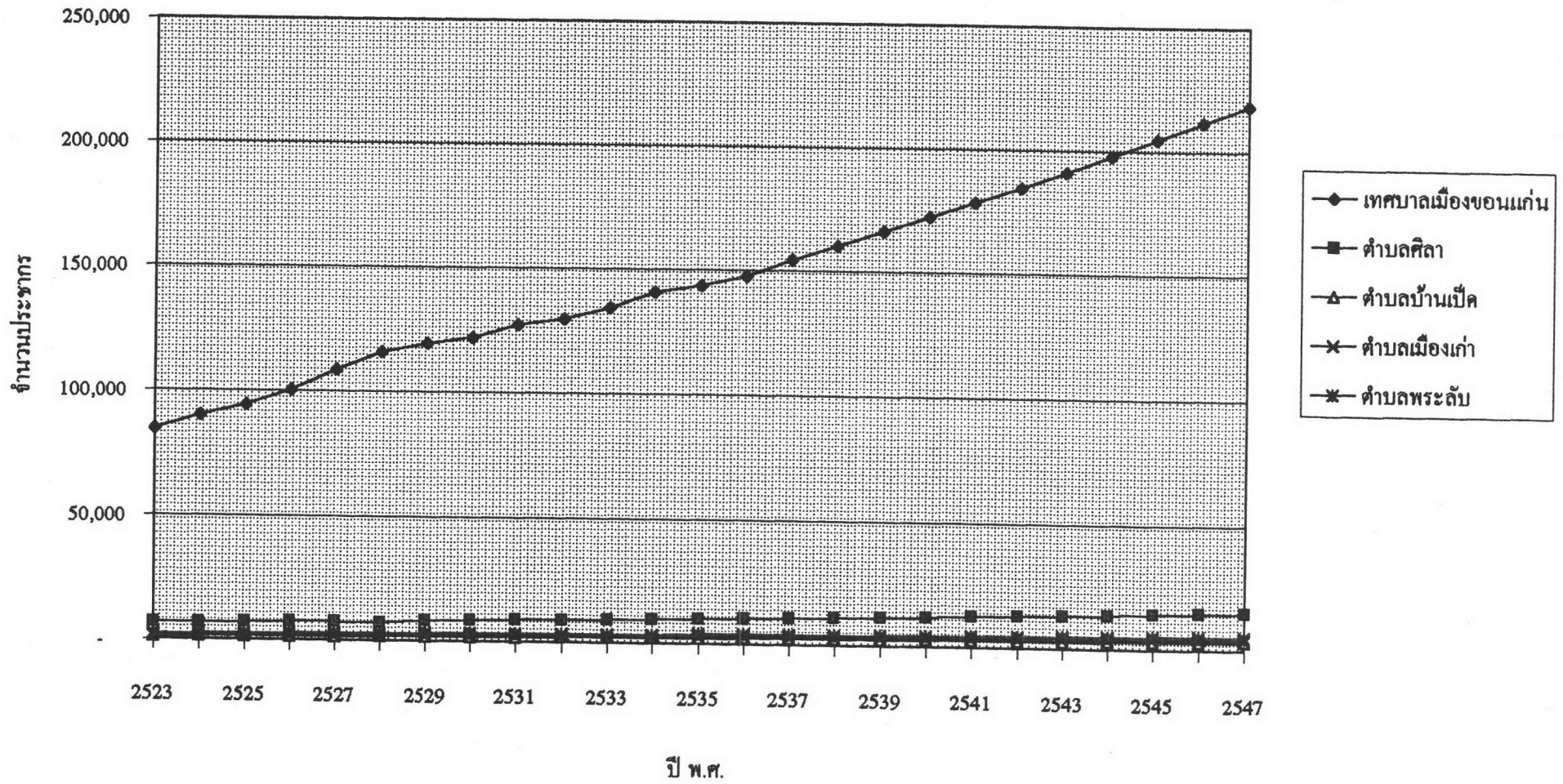
(ต่อ)

ปี พ.ศ.	เทศบาลเมือง ขอนแก่น	ตำบล				
		ศิลา	บ้านเป็ด	เมืองเก่า	พระลับ	ประชากร โดยรวม
2535	143,708	9,964	2,264	2,973	3,800	162,709
2536	147,598	10260	2,348	3,065	3,856	162,127
2537	154,580	10750	2,445	3,167	3,934	174,876
2538*	160,299	11148	2,535	3,284	4,080	181,346
2539*	166,230	11560	2,629	3,406	4,231	188,056
2540*	172,381	11988	2,726	3,532	4,388	195,015
2541*	178,414	12408	2,821	3,656	4,542	201,841
2542*	184,658	12842	2,920	3,784	4,701	208,905
2543*	191,121	13291	3,022	3,916	4,866	216,216
2544*	197,810	13756	3,128	4,053	5,036	223,783
2545*	204,733	14237	3,237	4,195	5,212	231,614
2546*	211,480	14707	3,344	4,333	5,384	239,257
2547*	218,468	15192	3,454	4,476	5,562	247,152

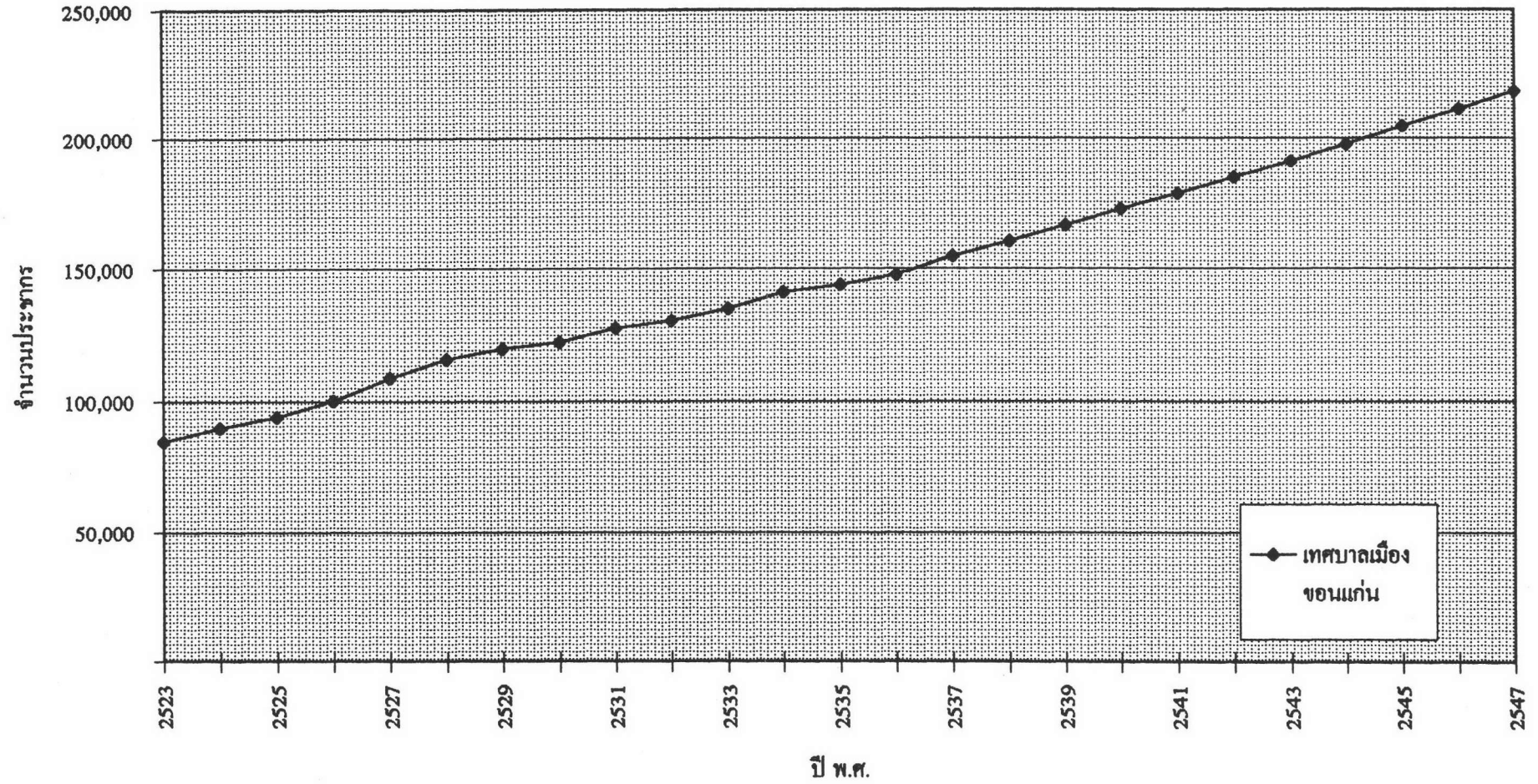
* ค่าที่ได้จากการคาดการณ์

ที่มา : จากการศึกษา

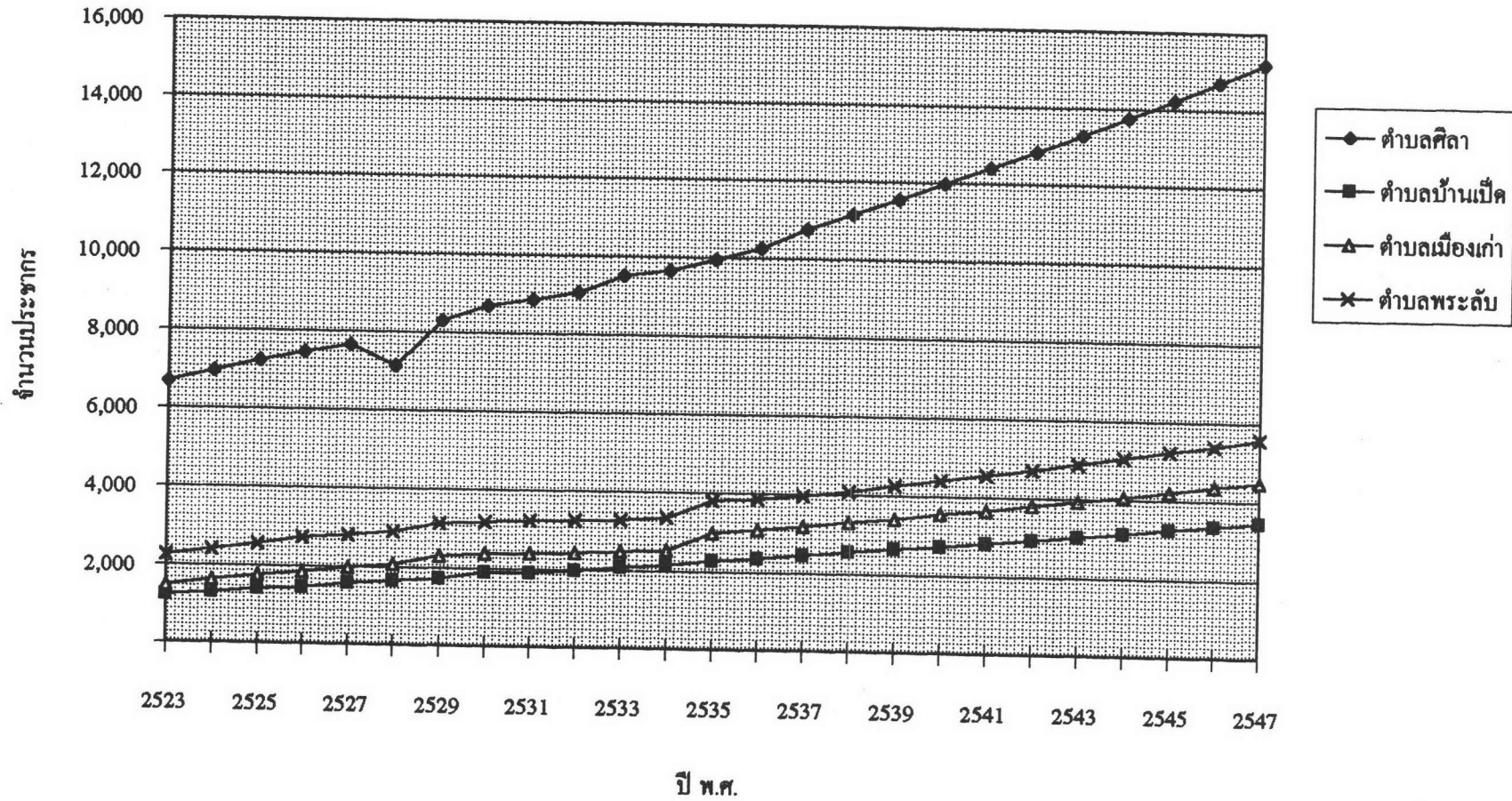
กราฟที่ 3.1 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนประชากรภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นกับพื้นที่ข้างเคียง

กราฟที่ 3.2 แสดงการคาดการณ์ประชากรภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น

กราฟที่ 3.3 แสดงการคาดการณ์ประชากรภายในเขตพื้นที่ข้างเคียง

3.2.3 อัตราการเพิ่มของประชากรตามธรรมชาติ

จากข้อมูลสถิติประชากรในอดีต ตั้งแต่ปี พ.ศ.2523 ถึง 2537 และข้อมูลจากการคาดการณ์ประชากร ตั้งแต่ปี พ.ศ.2538 ถึง 2547 ทำให้ทราบอัตราการเพิ่มของประชากรตามธรรมชาติ ดังนี้คือ

ก. อัตราการเพิ่มของประชากรตามธรรมชาติ ภายในเขตพื้นที่ศึกษาโดยรวม ดังนี้คือ

ปี พ.ศ.	อัตราการเพิ่มของประชากรตามธรรมชาติต่อปี
2523-2527	6.84
2528-2532	3.12
2533-2537	3.83
2538-2542	3.80
2543-2547	3.58

ข. อัตราการเพิ่มของประชากรตามธรรมชาติ ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น ดังนี้คือ

ปี พ.ศ.	อัตราการเพิ่มของประชากรตามธรรมชาติต่อปี
2523-2527	7.08
2528-2532	3.09
2533-2537	3.77
2538-2542	3.79

ค. อัตราการเพิ่มของประชากรตามธรรมชาติ ภายในเขตพื้นที่ข้างเคียง ดังนี้คือ

ปี พ.ศ.	อัตราการเพิ่มของประชากรตามธรรมชาติต่อปี			
	คิลา	บ้านเป็ด	เมืองเก่า	พระลับ
2523-2527	3.68	7.12	8.32	6.11
2528-2532	2.87	5.22	4.15	2.91
2533-2537	3.25	4.51	7.12	4.98
2538-2542	3.80	3.80	3.81	3.81
2543-2547	3.58	3.57	3.58	5.58

3.2.4 การกระจายตัวของประชากรในปัจจุบัน

การกระจายตัวของประชากร ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น และพื้นที่ข้างเคียง ในปี พ.ศ.2537 ดังนี้คือ

ก. การกระจายตัวของประชากรภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีลักษณะดังนี้คือ

ตารางที่ 3.8 แสดงการกระจายตัวของประชากร ภายในเขต
เทศบาลเมืองขอนแก่น พ.ศ.2537

เทศบาล	หน่วยเลือกตั้งที่	พื้นที่ทั้งหมด (ตร.กม.)	จำนวนประ- ชากร(คน)	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
เทศบาลเมือง ขอนแก่น	1	2.4500	3,965	1,618
	2	3.0250	2,664	881
	3	3.6250	4,784	1,320
	4	1.4250	4,110	2,884
	5	0.4500	3,829	8,509
	6	0.9000	5,212	5,791
	7	1.0375	4,561	4,396
	8	1.7000	3,112	1,831
	9	1.9500	4,651	2,385
	10	1.6250	4,321	2,659
	11	2.3375	6,612	1,545
	12	1.1000	4,001	3,637
	13	0.7750	4,410	5,690
	14	0.5250	4,410	8,400
	15	0.3750	4,612	12,299
	16	0.2875	4,123	14,341
	17	0.3125	2,574	8,237
	18	1.2625	3,881	3,074
	19	0.3125	3,978	12,730
	20	0.4125	5,112	12,393

เทศบาล	หน่วยเลือกตั้งที่	พื้นที่ทั้งหมด (ตร.กม.)	จำนวนประ- ชากร(คน)	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
เทศบาลเมือง ขอนแก่น	21	๐.85๐๐	5,๐26	5,913
	22	๐.9125	5,121	5,612
	23	1.725๐	4,412	2,558
	24	๐.7125	4,225	5,93๐
	25	๐.4875	3,996	8,197
	26	๐.525๐	3,712	7,๐7๐
	27	1.55๐๐	3,81๐	2,458
	28	๐.15๐๐	2,234	14,893
	29	๐.1875	3,๐17	16,๐91
	3๐	๐.925๐	3,124	3,377
	31	1.6625	4,958	2,982
	32	๐.1625	1,524	9,378
	33	๐.4875	4,613	9,463
	34	๐.45๐๐	2,662	5,916
	35	1.๐375	2,521	2,43๐
	36	2.125๐	3,356	1,579
	37	2.8125	4,238	1,5๐7
	38	2.2875	4,837	2,115
	39	๐.55๐๐	2,227	4,๐49
	4๐	๐.25๐๐	3,๐45	12,18๐
รวม		45.7375	154,58๐	3,38๐

ที่มา : จากการศึกษา

จากการศึกษาการกระจายตัวของประชากร ภายใน
เขตเทศบาลเมืองขอนแก่น พบว่า ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มี
ประชากรจำนวน 154,580 คน มีความหนาแน่นของประชากรโดยรวมประ
มาณ 3,380 คนต่อตารางกิโลเมตร และมีการกระจายตัวของประชากรใน
เขตพื้นที่ต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้คือ

ตารางที่ 3.9 แสดงการกระจายตัวของประชากรในเขตพื้นที่ต่าง
ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น พ.ศ.2537

ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)	หน่วยเลือกตั้ง
๐- 5,๐๐๐	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 18, 23, 27, 30, 31, 35, 36, 37, 38, 39
5,๐๐1-1๐,๐๐๐	5, 6, 13, 14, 17, 21, 22, 24, 25, 26, 32, 33, 34
1๐,๐๐1-15,๐๐๐	15, 16, 19, 20, 28, 40
15,๐๐1-2๐,๐๐๐	29

ข. การกระจายตัวของประชากรภายในเขตพื้นที่ข้าง
เคียง มีลักษณะดังนี้คือ

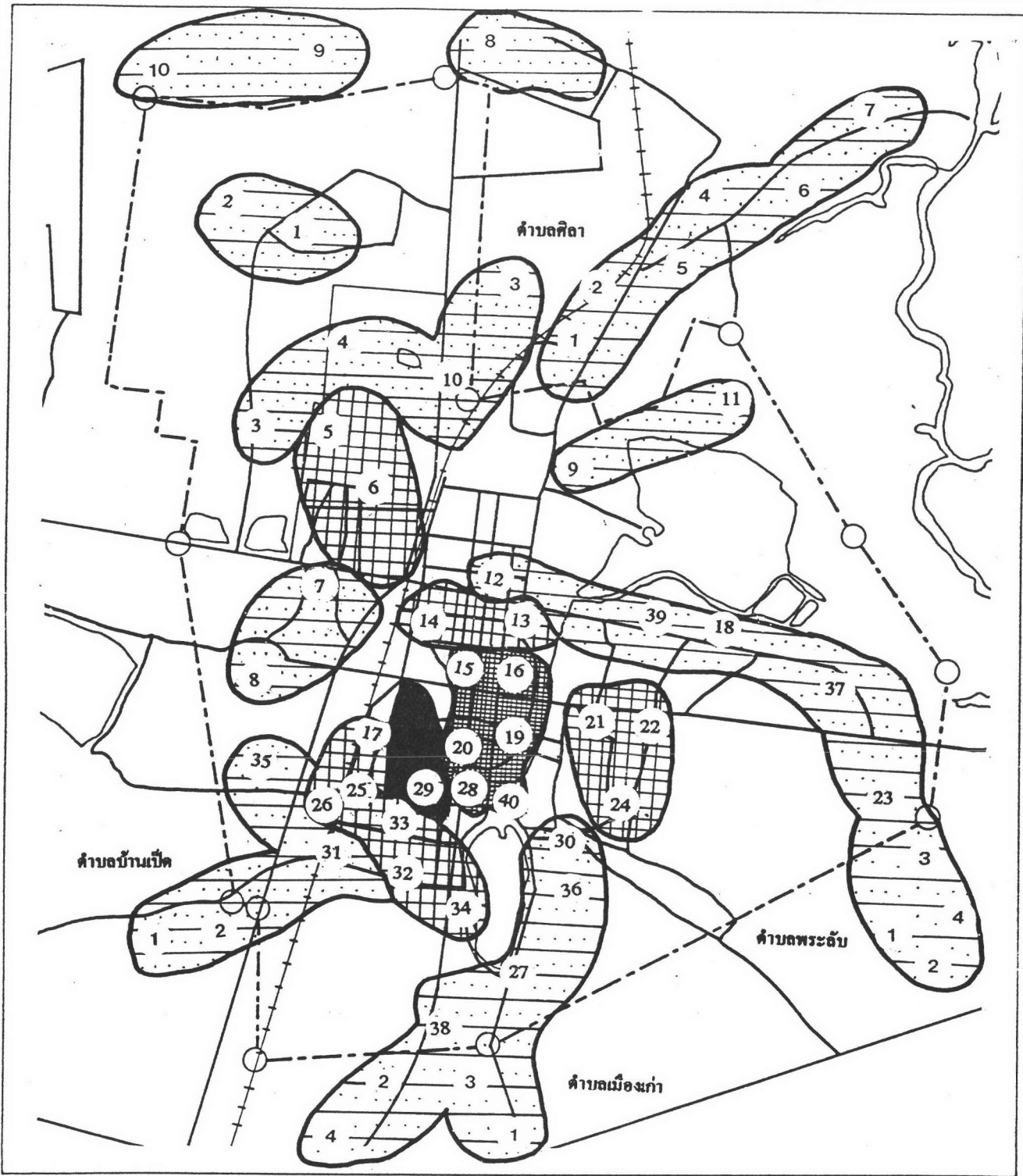
ตารางที่ 3.10 แสดงการกระจายตัวของประชากร ภายในพื้นที่ข้างเคียง
พ.ศ. 2537

ตำบล	หน่วยเลือกตั้งที่	พื้นที่ทั้งหมด (ตร.กม.)	จำนวนประ- ชากร(คน)	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
ศิลา	1	1.0000	1,624	1,624
	2	1.6375	1,746	1,066
	3	1.5250	810	531
	4	4.3125	713	165
	5	4.3875	931	212
	6	2.3625	1,312	555
	7	4.8875	889	182
	8	3.2500	832	256
	9	2.2500	992	441
	10	1.5750	901	572
รวม		27.1875	10,750	359
บ้านเปิด	1	1.3500	1,669	1,236
	2	2.1375	776	363
รวม		3.4875	2,445	701

(ต่อ)

ตำบล	หน่วยเลือกตั้งที่	พื้นที่ทั้งหมด (ตร.กม.)	จำนวนประ- ชากร(คน)	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
เมืองเก่า	1	5.8000	662	114
	2	1.0625	714	672
	3	3.3250	1,103	332
	4	1.2750	688	540
รวม		11.4625	3,167	276
พระลับ	1	5.2900	1,201	227
	2	1.0375	1,078	1,039
	3	0.5750	944	1,642
	4	1.2250	711	580
รวม		8.1275	3,934	276

ที่มา : จากการศึกษา

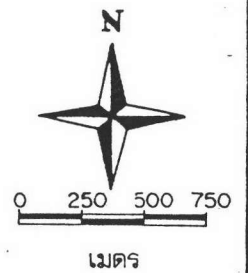

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาขานการค้าและบริการ กรณีศึกษา : เขตเทศบาลเมืองขอนแก่น

รูปที่ 3.4 แสดงการกระจายความหนาแน่นของประชากรภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น
สัญลักษณ์

- 0 - 5,000 คนต่อตารางกิโลเมตร
- 5,001 - 10,000 คนต่อตารางกิโลเมตร
- 10,001 - 15,000 คนต่อตารางกิโลเมตร
- 15,001 - 20,000 คนต่อตารางกิโลเมตร

 เขตเลือกตั้ง

Scale: 1 : 33,000

จากการศึกษาการกระจายตัวของประชากร ภายใน
 เขตพื้นที่ข้างเคียงพบว่า ในตำบลศิลา มีประชากรจำนวน 10,750 คน มี
 ความหนาแน่นของประชากรโดยรวม 395 คนต่อตารางกิโลเมตร ตำบล
 บ้านเปิด มีประชากรจำนวน 2,445 คน ความหนาแน่นของประชากร
 โดยรวม 701 คนต่อตารางกิโลเมตร ตำบลเมืองเก่า มีประชากรจำนวน
 3,176 คน มีความหนาแน่นของประชากรโดยรวม 276 คนต่อตาราง
 กิโลเมตร และในตำบลพระลับ มีประชากรจำนวน 3,934 คน มีความ
 หนาแน่นของประชากรโดยรวม 484 คนต่อตารางกิโลเมตร ส่วนการ
 กระจายตัวของประชากรในเขตพื้นที่ต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้คือ

ตารางที่ 3.11 แสดงการกระจายตัวของประชากรในเขตพื้นที่ต่าง ๆ
 ภายในเขตพื้นที่ข้างเคียง พ.ศ.2537

ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)	หน่วยเลือกตั้ง			
	ตำบลศิลา	ตำบลบ้านเปิด	ตำบลเมืองเก่า	ตำบลพระลับ
0- 5,000	1, 2, 3, 4 5, 6, 7, 8 9, 10	1, 2	1, 2, 3, 4	1, 2, 3, 4
5,001-10,000	-	-	-	-
10,001-15,000	-	-	-	-
15,001-20,000	-	-	-	-

3.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ในการศึกษาลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้ทำการศึกษาในประเด็น
ดังนี้คือ

- ลักษณะทางเศรษฐกิจของจังหวัดขอนแก่น
- ลักษณะทางเศรษฐกิจของเทศบาลเมืองขอนแก่น
ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ

3.3.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจของจังหวัดขอนแก่น

จากการศึกษาเปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของ
จังหวัดขอนแก่นในปี พ.ศ.253๘ กับปี พ.ศ.2534 มีลักษณะดังนี้ คือ

ตารางที่ 3.12 แสดงการเปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของ
จังหวัดขอนแก่น พ.ศ.2530 กับปี พ.ศ.2534

(หน่วย : พันบาท)

สาขาการผลิต	พ.ศ. 2530		พ.ศ. 2534		อัตราการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยต่อปี
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	
1. สาขาเกษตรกรรม	3,531,606	19.13	4,707,155	16.78	8.32
1.1 กสิกรรม	2,346,277	12.71	3,365,543	12.00	10.86
1.2 ปศุสัตว์	499,937	2.71	648,434	2.31	7.43
1.3 ประมง	88,42	0.48	131,224	0.47	12.10
1.4 ป่าไม้	70,042	0.38	28,689	0.10	-14.76
1.5 บริการทางการเกษตร	163,329	0.88	190,330	1.68	4.13
1.6 การแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร	363,601	1.97	342,935	1.22	- 1.42

สาขาการผลิต	พ.ศ. 253๓		พ.ศ. 2534		อัตราการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยต่อปี
	มูลค่า	ร้อยละ		ร้อยละ	
2. สาขาเหมืองแร่และการย่อยหิน	66,319	๐.36	1,111,828	3.96	394.12
3. สาขาอุตสาหกรรม	2,๐46,88๐	11.๐9	2,798,889	15.23	27.17
4. สาขาก่อสร้าง	1,796,๐11	9.73	588,893	9.98	13.96
5. สาขาไฟฟ้าประปา	441,183	2.39	1,461,6๐5	2.1๐	6.67
6. สาขาคมนาคมขนส่ง	1,1๐1,241	18.57	4,8๐3,116	5.21	8.18
7. สาขาค้าส่งค้าปลีก	3,428,๐95	2.89	1,278,364	17.12	1๐.๐3
8. สาขาธนาคาร การประกันภัย ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	533,594	5.42	1,11๐,๐93	4.56	34.89
9. สาขาที่อยู่อาศัย	999,914		1,1๐2,๐93	3.96	-2.75
1๐. สาขาบริหารราชการแผ่นดิน	1,314,926	7.12	1,692,374	6.๐3	7.18
11. สาขาบริการ	3,2๐1,977	17.34	4,226,362	15.๐7	-8.๐๐
มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด โดยรวม	18,461,746	1๐๐	28,๐5๐,๐๐4	1๐๐	12.98

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ พ.ศ. 2534

จากการศึกษา ข้อมูลเปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์
มวลรวมในปี พ.ศ.253๐ กับปี พ.ศ.2534 พบว่า

ในปี พ.ศ.253๐ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด
ขอนแก่น มีมูลค่าการผลิตถึง 18,๔61,746,๐๐๐ บาท โดยมีสาขาที่
เป็นโครงสร้างหลักในการผลิตประกอบด้วย สาขาเกษตรกรรม ซึ่งเป็นสาขา
ที่มีมูลค่าการผลิตสูงสุด ถึง 3,531,6๐6,๐๐๐ บาท หรือคิดเป็นร้อยละ
19.13 ของมูลค่าทั้งหมด รองมาคือ สาขาค้าส่ง ค้าปลีก สาขาบริการ
และสาขาอุตสาหกรรม มีมูลค่าการผลิตถึง 3,428,๐95,๐๐๐ บาท,
3,2๐1,977,๐๐๐ บาท และ 2,๐46,88๐,๐๐๐ บาท หรือคิดเป็นร้อยละ
18.57, 17.34 และ 11.๐9 ตามลำดับ

ในปี พ.ศ.2534 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด
ขอนแก่น มีมูลค่าการผลิตถึง 28,๐5๐,๐๐4,๐๐๐ บาท โดยมีสาขาที่เป็น
โครงสร้างหลักในการผลิตประกอบด้วย สาขาการค้าส่ง ค้าปลีก ซึ่งเป็น
สาขาที่มีมูลค่าการผลิตสูงสุด ถึง 4,8๐3,116,๐๐๐ บาท หรือคิดเป็น
ร้อยละ 17.12 ของมูลค่าทั้งหมด รองลงมา คือ สาขาเกษตรกรรม สาขา
อุตสาหกรรม และสาขาบริการ มีมูลค่าการผลิตถึง 4,7๐7,155,๐๐๐ บาท
4,271,325,๐๐๐ บาท และ 4,226,362,๐๐๐ บาท หรือคิดเป็นร้อยละ
16.78 , 15.23 และ 15.๐7 ตามลำดับ

จากข้อมูลที่ศึกษา จะเห็นได้ว่าสาขาการค้าส่ง ค้า
ปลีก สาขาอุตสาหกรรม และสาขาบริการ เป็นสาขาที่มีบทบาทสำคัญใน
การเพิ่มมูลค่าการผลิตภายในจังหวัดให้สูงขึ้น และเมื่อทำการศึกษาอัตรา
การเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยต่อปี พบว่า เศรษฐกิจของจังหวัดขอนแก่น มีอัตรา
การเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ 12.98 โดยมีสาขาที่เป็นโครงสร้าง
หลักในการผลิต มีอัตราการเจริญเติบโต ดังนี้คือ

- สาขาการค้าส่ง ค้าปลีก มีอัตราการเจริญเติบโต
โดยเฉลี่ยร้อยละ 1๐.๐3
- สาขาอุตสาหกรรม มีอัตราการเจริญเติบโตโดย

เฉลี่ยร้อยละ 27.17

- สาขาบริการ มีอัตราการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ย ร้อยละ 8.00
- สาขาเกษตรกรรม มีอัตราการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ 8.32

จากการศึกษาเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตในสาขาหลัก ๆ ของโครงสร้างการผลิต จะเห็นได้ว่า ในอนาคตข้างหน้า การผลิตในสาขาเกษตรกรรมจะเริ่มลดบทบาทการผลิตลง เมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตในสาขาการผลิตหลัก ๆ ส่วนการผลิตในสาขาค้าส่ง ค้าปลีก สาขาอุตสาหกรรม จะเป็นสาขาการผลิตที่มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดขอนแก่นให้สูงขึ้น

3.3.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจของเทศบาลเมืองขอนแก่น

ลักษณะทางเศรษฐกิจของเทศบาลเมืองขอนแก่น ได้ทำการศึกษาข้อมูล โดยใช้จำนวนของผู้ทำงานในแต่ละสาขาการผลิต เป็นตัวชี้วัดโครงสร้างทางเศรษฐกิจของเมือง ซึ่งมีลักษณะดังนี้ คือ

ตารางที่ 3.13 แสดงจำนวนของผู้ทำงานในแต่ละสาขาการผลิต
ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น พ.ศ. 2537

สาขาการผลิต	จำนวนของผู้ทำงาน (คน)	ร้อยละ
1. สาขาเกษตรกรรม	1,419	2.15
2. สาขาการขนแร่	-	-
3. สาขาอุตสาหกรรม	6,067	9.17
4. สาขาก่อสร้าง	3,537	3.35
5. สาขาไฟฟ้า ประปา	990	1.50
6. สาขาพาณิชย์กรรม	21,610	32.68
7. สาขาคมนาคมขนส่ง	3,683	5.57
8. สาขาบริการ	23,346	35.30
9. สาขานาการและการเงิน	1,514	2.29
10. ไม่ทราบสาขาการผลิต	3,969	6.00
รวม	66,135	100

ที่มา : จากการสำรวจข้อมูล กองวิจัย สำนักผังเมือง

จากการศึกษาข้อมูลจำนวนของผู้ทำงานในแต่ละสาขาการผลิต พบว่า ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีจำนวนผู้ทำงานทั้งหมด 66,135 คน สาขาพาณิชยกรรมเป็นสาขาการผลิตที่มีคนทำงานสูงสุด ถึง 23,346 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.3๘ ของผู้ทำงานทั้งหมด รองลงมาคือ สาขาบริการ สาขาอุตสาหกรรม และสาขาก่อสร้าง มีจำนวน 21,61๘ คน 6,๘67 คน และ 3,537 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 32.68 , 9.17 และ 5.35 ตามลำดับ

อาจกล่าวได้ว่า โครงสร้างหลักในการผลิตของเทศบาลเมืองขอนแก่น ประกอบด้วย สาขาพาณิชยกรรม สาขาบริการ และสาขาอุตสาหกรรม เมื่อนำจำนวนของผู้ที่ทำงานในสาขาพาณิชยกรรม และสาขาบริการมารวมกัน จะมีจำนวนรวมมากถึง 44,956 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 67.98 ของจำนวนผู้ทำงานทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จำนวนของผู้ทำงานภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น โดยส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ในสาขาพาณิชยกรรมและสาขาบริการ

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาข้อมูลในเรื่องของจำนวนร้านค้าและบริการ ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น ดังนี้คือ

ตารางที่ 3.14 แสดงจำนวนของร้านค้าและบริการ แยกตามประเภทของ
กิจกรรมภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น พ.ศ. 2537

ประเภทของกิจกรรม	จำนวนร้านค้า (ร้านค้า)	ร้อยละ
ร้านค้าส่ง	47	1.44
ร้านค้าปลีก	1,435	43.49
ร้านค้าบริการ	1,390	42.49
ร้านค้าส่ง -ปลีก	156	4.77
ร้านค้าส่ง - บริการ	16	0.49
ร้านค้าปลีก - บริการ	209	6.39
ร้านค้าส่ง -ปลีก - บริการ	18	0.55
รวม	3,271	100

ที่มา : จากการสำรวจข้อมูล กองวิจัย สำนักผังเมือง

จากการศึกษา ข้อมูลจำนวนของร้านค้าและบริการ พบว่า จำนวนของร้านค้าและบริการภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีจำนวนทั้งสิ้น 3,272 ร้านค้า โดยมีจำนวนของกิจการร้านค้าปลีกมากที่สุดถึง 1,435 ร้านค้า หรือคิดเป็นร้อยละ 43.87 ของจำนวนร้านค้าทั้งหมด รองมาคือ ร้านค้าบริการ ร้านค้าปลีก-บริการ และร้านค้าส่ง-บริการ มีจำนวนถึง 1,398 ร้านค้า , 209 ร้านค้า และ 156 ร้านค้า หรือคิดเป็นร้อยละ 42.49 , 6.39 และ 4.77 ตามลำดับ อาจกล่าวได้ว่าการดำเนินกิจการทางด้านการค้าและบริการของเทศบาลเมืองขอนแก่น โดยส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของร้านค้าปลีกและร้านค้าบริการ ซึ่งมีจำนวนรวมกันถึง 2,825 ร้านค้า หรือคิดเป็นร้อยละ 86.36 ของจำนวนร้านค้าทั้งหมด

3.4 สถาบันและการบริการสังคม

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ได้เน้นการพัฒนาโดยการกระจายความเจริญออกจากกรุงเทพมหานครไปสู่เมืองหลักในส่วนภูมิภาค เมืองขอนแก่นจึงได้ถูกกำหนดให้เป็นเมืองหลักเมืองหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ต้องการมีการกระจายความเจริญเข้ามาสู่เมือง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 กำหนดให้เมืองขอนแก่นเป็นเมืองหลักเร่งรัดเมืองหนึ่ง (ในจำนวนหกเมือง คือ เมืองนครราชสีมา เมืองเชียงใหม่ เมืองสงขลา เมืองหาดใหญ่ เมืองชลบุรี และเมืองขอนแก่น) ที่ต้องการมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยมีจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดยโสธร อยู่ในเขตอิทธิพล และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ได้กำหนดให้ เมืองขอนแก่นเป็นเมืองหลักที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต่อจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5

ผลจากการถูกกำหนดดังกล่าว ทำให้เมืองขอนแก่นได้รับการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ประกอบกับมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมกับการเป็นศูนย์

กลางของภูมิภาค ทำให้เมืองกลายเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่าง ๆ ในภูมิภาค คือ

1. เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงได้อย่างสะดวก (ACCESSIBILITY) ทั้งทางบก และทางอากาศ

2. เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ โดยเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการบริหารส่วนกลาง ทั้งในระดับภาค เขต และศูนย์ กว่า 100 หน่วยงาน ซึ่งมากกว่าเมืองอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้ และเป็นศูนย์กลางทางด้านการสื่อสารโทรคมนาคม โดยเป็นศูนย์ที่ตั้งของสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3, 5, 7 และ ช่อง 9 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 1 และกองโทรศัพท์ภูมิภาคที่ 3 นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของหน่วยงานตำรวจ ทหาร พลเรือน และรัฐวิสาหกิจ จำนวนมาก

3. เป็นศูนย์กลางการค้าธุรกิจและอุตสาหกรรม เมืองขอนแก่นจัดได้ว่า เป็นศูนย์กลางหลักทางด้านการค้าและบริการของภูมิภาค มีสถานประกอบการทางด้านการค้าและบริการเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะภายในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองขอนแก่น นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน มากถึง 47 แห่งด้วยกัน และทางด้านอุตสาหกรรม เมืองขอนแก่นมีโรงงานอุตสาหกรรมมากถึง 3,153 โรงงาน ส่วนใหญ่เป็นโรงสีข้าว และอุตสาหกรรมการผลิตทางการเกษตร

4. เป็นศูนย์กลางการศึกษา โดยเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาถึง 6 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคขอนแก่น วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยอาชีวศึกษา และวิทยาลัยสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของโรงเรียนตำรวจภูธรเขต 4

จากสภาพของเมืองที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้การศึกษารั้งนี้จำ

เป็นต้องศึกษาข้อมูลทางด้านสถาบันและการบริการสังคม ของเมืองขอนแก่น โดยเฉพาะภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการวิเคราะห์ต่อไป ซึ่งมีประเด็นการศึกษา ดังนี้ คือ

- สถาบันราชการ
- สถาบันการศึกษา
- สถาบันศาสนา
- สถาบันบริการทางการเงิน
- สถาบันบริการสาธารณสุข
- ตลาดสด
- โรงแรม
- โรงฆ่าสัตว์
- สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

3.4.1 สถาบันราชการ

ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น เป็นที่ตั้งของหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจในระดับจังหวัดทั้งสิ้น 118 หน่วยงาน มีข้าราชการ 3,866 คน พนักงาน 538 คน ลูกจ้างประจำ 2,439 คน และลูกจ้างชั่วคราว 1,945 คน (ไม่รวมหน่วยงานในสถานบริการสาธารณสุข และโรงพยาบาล)

3.4.2 สถาบันการศึกษา

ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 53 แห่งเป็นของรัฐบาล 24 แห่ง และเอกชน 29 แห่ง มีจำนวนนักเรียน 63,361 คน ครู 4,301 คน และมีจำนวนห้องเรียน 1,371 ห้องเรียน ซึ่งแยกตามระดับการศึกษาได้ดังนี้ คือ

ในระดับอนุบาล มีจำนวนนักเรียน 1,435 คน คิด

เป็นร้อยละ 3.84 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวนนักเรียน
14,718 คน คิดเป็นร้อยละ 23.23 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวนนักเรียน
16,241 คน คิดเป็นร้อยละ 25.63 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

ในระดับอาชีวศึกษา ปวช.-ปวส. มีจำนวนนักเรียน
17,728 คน คิดเป็นร้อยละ 27.98 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

ในระดับอุดมศึกษา ปริญญาตรี มีจำนวนนักศึกษา
12,239 คน คิดเป็นร้อยละ 19.32 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

อัตราส่วนในการให้บริการทางการศึกษา ภายใน
เขตเทศบาลเมืองขอนแก่นโดยรวม ดังนี้คือ

ครู : นักเรียน คือ 1 : 15 คน

ห้องเรียน : นักเรียน คือ 1 : 46 คน

3.4.3 สถาบันศาสนา

ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นมีศาสนสถาน 29
แห่ง เป็นวัดพุทธศาสนา 18 แห่ง คริสตศาสนา 5 แห่ง มัสยิด 1 แห่ง มูล
นิธิ 2 แห่ง ศาลหลักเมือง 1 แห่ง โรงเจ 1 แห่ง และศาลเจ้าอีก 1 แห่ง
โดยมีพระสงฆ์ 435 รูป และสามเณร 812 รูป

3.4.4 สถาบันบริการทางการเงิน

ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีสถาบันบริการ
ทางการเงิน 48 แห่ง เป็นธนาคารแห่งประเทศไทย 1 แห่ง ธนาคาร
พาณิชย์ 32 แห่ง และสถาบันการเงิน 15 แห่ง

3.4.5 สถานบริการทางด้านสาธารณสุข

ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีสถานบริการ

สาธารณสุขทั้งสิ้น 171 แห่ง เป็นโรงพยาบาลรัฐบาล 3 แห่ง โรงพยาบาล เอกชน 7 แห่ง และหน่วยงานภาครัฐบาลที่ให้บริการทางด้านสาธารณสุข 5 แห่ง นอกจากนี้ยังมีสำนักงานแพทย์เอกชนอีก 156 แห่ง

บุคคลากรที่ทำงานในสถานบริการสาธารณสุขมีทั้งหมด 3,576 คน ประกอบด้วย แพทย์ 591 คน ทันตแพทย์ 66 คน เภสัชกร 44 คน พยาบาล 1,086 คน และอื่น ๆ อีก 1,789 คน โดยมีเตียงคนไข้รวม 2,024 คน (ไม่นับสำนักงานแพทย์เอกชน)

อัตราส่วนในการให้บริการทางด้านสาธารณสุข ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นโดยรวม ดังนี้คือ

แพทย์	:	ประชากร	คือ	1	:	262	คน
พยาบาล	:	ประชากร	คือ	1	:	143	คน
เตียงคนไข้รวม	:	ประชากร	คือ	1	:	77	คน

3.4.6 ตลาดสด

ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่นมีตลาดทั้งหมด 7 แห่งด้วยกัน ดำเนินการโดยเทศบาล 4 แห่ง และเอกชน 3 แห่ง ดังนี้คือ

1. ตลาดสดเทศบาลบางเมืองขอนแก่น ตั้งอยู่บริเวณถนนกลางเมืองตัดกับถนนชวนชื่น ดำเนินการโดยเทศบาล ผู้มาใช้บริการโดยส่วนใหญ่เป็นประชาชนที่อยู่ภายในเขตเทศบาลและบริเวณโดยรอบ

2. ตลาดสด อ.จ๊ะ ตั้งอยู่บริเวณถนนประชาสโมสร ฝั่งตรงข้ามกับสถานีขนส่งผู้โดยสาร ดำเนินการโดยเทศบาล ผู้มาใช้บริการโดยส่วนใหญ่ มาจากบริเวณภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นและชุมชนโดยรอบ

3. ตลาดโบบี๊ เป็นตลาดที่อยู่ติดกับตลาดสดเทศบาลเมืองขอนแก่นและตลาดสดบางลาฏ ดำเนินการโดยเทศบาล ผู้มาใช้บริการโดยส่วนใหญ่ เป็นประชาชนที่อยู่ภายในเขตเทศบาล และบริเวณรอบนอกบริเวณโดยรอบของตลาดเป็นอาคารพาณิชย์ ขายสินค้าหลายประเภททำให้

ตลาดแห่งนี้มีสินค้ามากพอกับความต้องการของประชาชน

4. ตลาดสดบางลาภู ตั้งอยู่ระหว่างถนนหน้าเมือง ตัดกับถนนกลางเมือง พื้นที่ด้านข้างติดกับตลาดโบ๊เบ๊ ดำเนินการโดยเอกชน ตลาดแห่งนี้ มีการขายสินค้าทั้งขายส่งและขายปลีก สินค้าโดยส่วนใหญ่ มาจากจังหวัดข้างเคียงและอำเภอต่าง ๆ โดยรอบ ผู้มาใช้บริการมีทั้ง ประชาชนที่อยู่ภายในเขตเทศบาลและจากอำเภอต่าง ๆ โดยรอบ

5. ตลาดไต้รุ่ง ตั้งอยู่บริเวณถนนร่วมจิตใกล้กับสถานีขนส่งรถปรับอากาศ ดำเนินการโดยเทศบาล ผู้มาใช้บริการจะเป็น ประชาชนโดยทั่ว ๆ ไป ที่อยู่ใกล้กับตลาดแห่งนี้

6. ตลาดรถไฟ ตั้งอยู่บริเวณถนนรัษฎาตรงกันข้ามกับ สถานีรถไฟ ดำเนินการโดยเอกชน สินค้าในตลาดแห่งนี้จะเป็นผลผลิตทางด้านการเกษตร มีการขายสินค้าทั้งขายส่งและขายปลีก ให้บริการกับประชาชน ที่อยู่ภายในเขตเทศบาลและในอำเภอใกล้เคียง

7. ตลาดเจริญท้าวเวรี้ ตั้งอยู่บริเวณถนนมิตรภาพ ฝั่งตรงข้ามกับโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ดำเนินการโดยเอกชน ให้บริการ กับชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกับตลาด

3.4.7 โรงแรม

ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีสถานที่พักแรม ประเภทโรงแรมชั้น 1 ที่มีขนาดมากกว่า 100 ห้อง โรงแรมชั้น 2-3 ขนาดต่ำกว่า 100 ห้อง ไว้บริการทั้งสิ้น 24 แห่ง และมีบังกาโลอีก 4 แห่ง รวมจำนวนห้องพักทั้งหมด 2,121 ห้อง

3.4.8 โรงฆ่าสัตว์

ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีโรงฆ่าสัตว์อยู่ 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านโนนทัน ถนนโพธิสาร บนพื้นที่ 22 ไร่ ห่างจากชุมชน 0.5กิโลเมตร ปริมาณสัตว์ที่ฆ่าต่อวัน คือ สุกร 120-130 ตัว โค 8-10

ตัว กระบือ 3-5 ตัว การชำระล้างสัตว์ใช้น้ำจากคลองส่งน้ำชลประทาน
ในปริมาณวันละ 35 ลูกบาศก์เมตร โดยที่น้ำเสียจะถูกพักเก็บไว้ในบ่อพัก
น้ำเสีย ซึ่งมีอยู่ 1 บ่อ (แต่ยังไม่ได้มาตรฐาน)

3.4.9 สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีสถานที่สำหรับ
ใช้พักผ่อนหย่อนใจแก่ประชาชน ดังนี้คือ

1. บึงแก่นนคร อยู่ในความดูแลของเทศบาล มีพื้นที่
603 ไร่ ตั้งอยู่บริเวณถนนรอบบึง บริเวณโดยรอบของบึงเป็นสวนหย่อมใช้
สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ

2. สวนสุขภาพบึงทุ่งสร้าง อยู่ในความดูแลของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นบึงสาธารณะที่มีพื้นที่ 1,694 ไร่ พื้นที่
ริมบึงบริเวณที่ติดกับศูนย์ราชการได้ทำเป็นสวนสุขภาพ มีพื้นที่ 60 ไร่

3. มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียง
เหนือของเมือง พื้นที่ประมาณ 5,000 ไร่ ลักษณะของพื้นที่โดยรวม เป็นเนิน
สูง หรือเรียกว่า มอหินแดง ภายในพื้นที่นอกจากใช้เป็นสถานที่ศึกษาแล้ว
พื้นที่โดยส่วนใหญ่ยังเป็นป่า และสวนหย่อม จึงกลายเป็นสถานที่พักผ่อน
หย่อนใจของประชาชนภายในเขตเทศบาล

4. สนามกีฬาจังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่บริเวณ
ถนนเหล่าธานี บนพื้นที่ 66 ไร่ 20 งาน 20 ตารางวา อยู่ในความดูแล
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

5. สนามม้าขอนแก่นสปอร์ตคลับ ตั้งอยู่บริเวณถนน
มิตรภาพ บนพื้นที่ 300 ไร่ อยู่ในความดูแลของสโมสรนครขอนแก่น

6. สวนรัชดานุสรณ์ ตั้งอยู่บริเวณถนนประชาสโมสร
บนพื้นที่ 20 ไร่ อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด บริเวณโดย
รอบเป็นสวนหย่อมใช้สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ

ตารางที่ 3.15 แสดงโรงเรียนในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น ปีการศึกษา 2537

ชื่อโรงเรียน	สังกัด	ระดับการศึกษา	จำนวน		
			นักเรียน	ครู	ห้องเรียน
1. เทศบาลบ้านวางน้อย	เทศบาล	อนุบาล-ป.6	528	23	17
2. เทศบาลบ้านโนนชัย	เทศบาล	อนุบาล-ป.6	513	20	16
3. เทศบาลบ้านสามเหลี่ยม	เทศบาล	อนุบาล-ป.6	858	49	30
4. เทศบาลบ้านศรีฐาน	เทศบาล	อนุบาล-ป.6	604	27	18
5. เทศบาลบ้านหนองกุง	เทศบาล	อนุบาล-ป.6	505	28	17
6. เทศบาลบ้านหนองใหญ่	เทศบาล	อนุบาล-ป.6	553	29	18
7. เทศบาลบ้านโนนหัน	เทศบาล	อนุบาล-ป.6	802	35	26
8. เทศบาลสวนสนุก	เทศบาล	อนุบาล-ป.6	2,311	78	63
9. เทศบางวัดกลาง	เทศบาล	อนุบาล-ป.6	1,508	45	37
10. เทศบาลบ้านดุม	เทศบาล	อนุบาล-ป.6	266	11	9
11. เทศบาลบ้านโนนหนองวัด	เทศบาล	อนุบาล-ป.6	428	26	15
12. อนุบาลขอนแก่น	สปช.	อนุบาล-ป.6	2,268	103	48
13. สนามบิน	สปช.	อนุบาล-ป.6	2,185	94	48
14. วรานุช	สปช.	อนุบาล	152	17	5
15. ดวงดาว	สปช.	อนุบาล	157	10	5
16. อูปบุตร	สปช.	อนุบาล	71	8	3
17. เพชรรัตน์	สปช.	อนุบาล	122	12	6
18. พัฒนาเด็ก	สปช.	อนุบาล	301	12	11

(ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	สังกัด	ระดับการศึกษา	จำนวน		
			นักเรียน	ครู	ห้องเรียน
19.สุวสดี	สพช.	อนุบาล	125	8	5
20.ปิยาศี	สพช.	อนุบาล	97	7	3
21.เทพารักษ์	สพช.	อนุบาล	95	7	3
22.สวนสน	สพช.	อนุบาล	74	7	3
23.เคหะ	สพช.	อนุบาล	75	5	3
24.ภัทรพร	สพช.	อนุบาล	104	6	3
25.แก้วรุณา	สพช.	อนุบาล	110	13	4
26.มณีอนุสรณ์	สพช.	อนุบาล	298	26	12
27.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สพช.	อนุบาล	56	6	3
28.พระกุมารเยซูวิทยา	สช.	อนุบาล	455	16	12
29.อนุบาลราชภัฏอุทิศ	สช.	อนุบาล	143	6	5
30.บัวเคี้ยววิทยา	สช.	ป.1-ป.6	269	19	13
31.ญาณไพศาลวิทยา	สช.	อนุบาล-ป.6	179	10	12
32.มหาไถ่ศึกษาบ้านน้อย	สช.	ป.1-ป.6	315	10	10
33.ขอนแก่นคริสเตียน	สช.	อนุบาล-ม.3	628	26	18
34.มหาไถ่ศึกษาขอนแก่น	สช.	ป.1-ม.3	1,106	44	24
35.มหาไถ่ศึกษาชาย	สช.	ป.1-ม.3	1,249	46	27
36.วารธรรมรัตน์ศึกษา	สช.	อนุบาล-ป.6	526	29	17
37.บัณฑิตแก่นนคร	สช.	ปวช-อนุปริญญา	460	40	12
38.พาณิชยการขอนแก่น	สช.	ปวช-อนุปริญญา	2,244	85	50

(ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	สังกัด	ระดับการศึกษา	จำนวน		
			นักเรียน	ครู	ห้องเรียน
39. เทคโนโลยีภาคตะวันออก เชียงใหม่	สช.	ปวช.-อนุปริญญา	7,145	364	161
40. เทคโนโลยีภูมิสถาปัตย์- วิชาชีพช่างกล	สช.	ปวช.-อนุปริญญา	770	43	25
41. เทคโนโลยีขอนแก่น	สช.	ปวช.-อนุปริญญา	119	20	12
42. ธุรกิจอาชีพะบริหารธุรกิจ	สช.	ปวช.-อนุปริญญา	2,963	47	53
43. ขอนแก่นวิทยายน	กรมสามัญ	ม.1-ม.6	4,279	228	82
44. กัลยาณวัตร	กรมสามัญ	ม.1-ม.6	2,781	179	60
45. แก่นนครวิทยาลัย	กรมสามัญ	ม.1-ม.6	3,123	188	64
46. โสตศึกษาจังหวัด	กรมสามัญ	ม.1-ม.3	376	41	32
47. วิทยาลัยอาชีวศึกษา ขอนแก่น	กรมอาชีว ศึกษา	ปวช.-ปวส.	2,753	83	64
48. สถาบันเทคโนโลยีราช มงคลวิทยาเขตขอนแก่น	กรมอาชีว ศึกษา	ปวช.-ปริญญา ตรี	3,057	263	108
49. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ทบวงมหา วิทยาลัย	ปริญญาตรี	9,182	1,423	-
50. สาธิตศึกษาศาสตร์	ทบวงมหา วิทยาลัย	อนุปาล-ม.6	1,597	89	31
51. สาธิตมอดินแดง	ทบวงมหา วิทยาลัย	อนุปาล-ม.6	1,102	65	30

(ต่อ)

ชื่อโรงเรียน	สังกัด	ระดับการศึกษา	จำนวน		
			นักเรียน	ครู	ห้องเรียน
52.วิทยาลัยการสาธารณสุข กองฝึก อบรม กระทรวง สาธารณสุข	กองฝึก อบรม กระทรวง สาธารณสุข	อนุปริญญา	464	78	7
53.โรงเรียนตำรวจภูธร เขต 6	กรมตำรวจ	ปวช.	810	147	12
รวม			63,361	4301	1,372

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 3.16 แสดงจำนวนนักเรียน ครู ห้องเรียน แยกตาม ระดับการศึกษา
ในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น พ.ศ. 2537

ระดับการศึกษา	จำนวน นักเรียน	จำนวน ครู	จำนวน ห้อง	สัดส่วนของ นักเรียน(X)	อัตราส่วน ครู:นักเรียน	อัตราส่วน ห้อง:นร.
1.อนุบาล	2,435	166	86	3.84	1:15	1:28
2.ประถมศึกษา ปีที่1-6	17,718	636	414	23.23	1:23	1:36
3.มัธยมศึกษา ปีที่1-6	16,241	906	368	25.63	1:18	1:44
4.อาชีวศึกษา ปวช.-ปวส.	17,278	907	396	27.98	1:20	1:45
5.อุดมศึกษา ปริญญาตรี	12,239	1,686	108	19.32	1:7	1:113
รวม	63,361	4,301	1,372	100	1:15	1:46

ที่มา : จากการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 3.17 แสดงศาสนาสถานในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น พ.ศ.2538

ชื่อศาสนสถาน	จำนวน	
	พระสงฆ์	สามเณร
1. วัดธาตุ	40	123
2. วัดหนองแวง	55	74
3. วัดสุวรรณาราม	17	14
4. วัดกลาง	35	29
5. วัดศรีธาตุ	7	10
6. วัดนันทการาม	11	-
7. วัดศรีนวล	41	310
8. วัดโพธิ์	23	9
9. วัดตาชุกราม	24	11
10. วัดมรรคสำราญ	24	34
11. วัดจอมศรี	13	8
12. วัดศรีสว่างโนนทัน	18	18
13. วัดป่าอศุขาราม	18	9
14. วัดศรีจันทร์	25	83
15. วัดป่าวิเวกธรรม	17	44
16. วัดป่าชัยวัน	37	24
17. วัดโนนชัยวนาราม	12	5
18. วัดศรีวันนาราม	18	7

(ต่อ)

ชื่อศาสนสถาน	จำนวน	
	พระสงฆ์	สามเณร
19. วัดคาทอลิก	-	-
20. มูลนิธิสามัคคีอุทิศ	-	-
21. โรงเรียนเชียงดิ่ง	-	-
22. ศาเจ้าปู่ครูเย็น	-	-
23. คริสตจักรเงินขอนแก่น	-	-
24. ศาลหลักเมือง	-	-
25. วัดแม่พระปฏิสนธินิรมล	-	-
26. มัสยิดกลาง	-	-
27. คริสตจักรกิตติคุณขอนแก่น	-	-
28. มูลนิธิจิตกุศล	-	-
29. คริสจักรประทีปขอนแก่น	-	-
รวม	435	812

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 3.18 แสดงจำนวนโรงพยาบาลและศูนย์สาธารณสุข
ภายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น พ.ศ. 2537

ประเภทของสถานประกอบการ	จำนวน					
	เตียง	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาล	อื่น
1.โรงพยาบาลนาฏอาสา	20	20	-	4	20	50
2.โรงพยาบาลโมกุล	30	3	-	1	8	1
3.โรงพยาบาลสมอนุสรณ์	20	2	-	-	5	14
4.โรงพยาบาลเชินด์ปอนล์	30	1	2	1	2	33
5.โรงพยาบาลศรีนครินทร์	714	267	3	14	477	359
6.โรงพยาบาลขอนแก่น	638	69	5	11	386	791
7.โรงพยาบาลจิตเวช	372	15	1	3	109	44
8.โรงพยาบาลรามขอนแก่น	-	-	-	-	-	-
9.โรงพยาบาลประชาเวช	-	-	-	-	-	-
10.โรงพยาบาลราชพฤกษ์	-	-	-	-	-	-
11.ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 ขอนแก่น	200	14	3	1	51	193
12.ศูนย์กามโรค	-	1	-	-	4	28
13.ศูนย์โรคติดต่อทั่วไปเขต 6 ขอนแก่น	-	-	-	-	-	13
14.ศูนย์โรคเรื้อนเขต 6 ขอนแก่น	-	1	-	-	2	27
15.ศูนย์วัณโรคเขต 6 ขอนแก่น	-	2	-	1	6	23

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 3.19 แสดงโรงแรมในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น พ.ศ.2538

ชื่อ	จำนวนห้องพัก
1. โรงแรมโชนะโฮเต็ล	92
2. โรงแรมแก่นอินน์	160
3. โรงแรมเจริญธานีโฮเต็ล	450
4. โรงแรมรสสุคนธ์	79
5. โรงแรมขอนแก่นโฮเต็ล	134
6. โรงแรมวิลล่าโฮเต็ล	46
7. โรงแรมโรมาโฮเต็ล	197
8. โรงแรมรอยัล 77	15
9. โรงแรมแกรนด์โฮเต็ล	70
10. โรงแรมภูอินน์	98
11. โรงแรมเพลย์บอย	23
12. โรงแรมนิลวารรณศิริ	45
13. โรงแรมไฮอ้ง	33
14. โรงแรมเวียงสวารค์โฮเต็ล	25
15. โรงแรมสวัสดีโฮเต็ล	70
16. โรงแรมศรีมงคล	14
17. โรงแรมแสนสำราญ	52
18. โรงแรมมายเฮ้าส์	37
19. โรงแรมสุขสวัสดิ์	38
20. โรงแรมแก่นนครโฮเต็ล	100

(ต่อ)

ชื่อ	จำนวนห้องพัก
21. โรงแรมเวชนันท์	60
22. โรงแรมนาซ่า	10
23. โรงแรมขอนแก่นรินทร์	72
24. โรงแรมเมืองอินน์	37
25. มิตรภาพบังกาโล	12
26. ธาณีบังกาโล	113
27. เวียงสวรรค์บังกาโล	20
28. บังกาโลไผ่ทอง	19
รวม	2,121

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย